

Звіт
про діяльність
Міжнародного інституту освіти, культури та
зв'язків з діаспорою Національного
університету «Львівська політехніка»
за 2012 рік

Звіт

про діяльність Міжнародного інституту освіти, культури та зв'язків з діаспорою Національного університету «Львівська політехніка» (МІОК) у 2012 році

Упродовж 2012 року діяльність Інституту була спрямована на реалізацію проектів «Крок до України», «Відкриймо для України українську діаспору», «Назустріч новій хвилі», співпрацю із Світовим Конгресом Українців, Світовою Федерацією Українських Жіночих Організацій, Європейським Конгресом Українців, Українською Всесвітньою Координаційною Радою та на підтримку громад світового українства.

Проект «Крок до України»

Проект «Крок до України» – освітній проект, котрий був започаткований МІОКом у відповідь на нагальну потребу українознавчих осередків світу в сучасному, цілісному навчально-методичному забезпеченні з української мови як іноземної.

Наші видання

- у листопаді вийшов друком навчальний посібник, створений у МІОКу, – книга для читання із вправами «Мандрівка Україною». Його автори – працівники інституту Ірина Ключковська, Олеся Палінська, Ольга Пташник, Богдан Сиванич, Оксана Туркевич, Галина Темник.

Це видання – результат співпраці МІОКу з Українською греко-католицькою церквою, зокрема з комісією з питань освіти та виховання, яку очолює с. Христофора Буштин, а також з видавництвом «Дон Боско» (директор – Юрій Попович).

«Мандрівка Україною» – це навчальний посібник для читання, призначений для шкільної молоді і студентів, які володіють українською мовою на рівні B2. Лінгвокраїнознавчі тексти та система вправ спрямовані на формування мовленнєвої та лінгвокраїнознавчої компетентності студентів та учнів, які вивчають українську мову на середньому етапі. Посібник містить тексти для читання, присвячені культурним пам'яткам України, які внесені до списку всесвітньої спадщини ЮНЕСКО. Тексти різних жанрів розповідають про найгарніші і найцікавіші місця України. А система вправ сприяє вдосконаленню граматичних знань студентів.

Автори впродовж тривалого часу працювали над доборою і адаптацією текстів, а також створенням системи до- і післятекстових вправ, спираючись на найновіші досягнення лінгводидактики, а також керуючись Європейськими рекомендаціями стосовно мовної освіти. Завдяки цьому, а також тривалій апробації, яка пройшла як в Україні, так і в українознавчих осередках за кордоном (Канада, Польща, Німеччина, Росія та ін.) і вдалому дизайну, створеному видавництвом «Дон Боско». Навчальний посібник вийшов не тільки корисним, але й цікавим, гарним, якісним.

- **Наш Інститут тісно співпрацює з українською громадою Естонії.** У 2011-2012 р.р.на прохання Віри Коник, голови Естонського Конгресу Українців, україністи Інституту

спільно із видавничим підприємством «Світло і тінь» (президент- Василь Пилип'юк) працювали над книгою про Україну для молоді Естонії. Створення книги відбувалося у рамках проекту естонського фонду «Наші люди» – «Видання книг про народи, які живуть в Естонії».

Мета проекту – створити максимально об'єктивне та різнобічне уявлення про культуру, традиції, історію, цінності тих народів, які живуть в Естонії. Саме тому авторський колектив МІОКу (у складі Наталії Гумницької, Олесі Палінської, Ольги Пташник, Оксани П'ятковської, Богдана Сиванича, Оксани Туркевич, Галини Шміло) за загальною редакцією Ірини Ключковської та Ігоря Калинця підготував цікаві пізнавальні та інформативні матеріали про географію, історію, національні символи, свята, національний характер, імена, мову, науку та освіту, релігію, вірування та обряди, традиційне вбрання, страви, загалом про культуру і навіть почуття гумору українців. Окремо висвітлюються українсько-естонські культурні взаємозв'язки. Книгу ілюструють мистецькі роботи львівського фотомитця, лауреата Національної премії імені Тараса Шевченка Василя Пилип'юка.

У Талліні 16 листопада відбулася презентація книги «Народи Естонії, Українці», створеної у співпраці Конгресу українців Естонії і Міжнародного інституту освіти, культури та зв'язків з діаспорою Національного університету «Львівська політехніка». Книга видана Естонським фондом інтеграції та міграції «Наші люди» (MISA) на замовлення Міністерства освіти і науки Естонії, яке фінансує проекти щодо створення книг про народи, які живуть у країні. Книги, які вийшли накладом 2500 екземплярів, вже скеровані до бібліотек естонських шкіл і будуть використовуватися як посібники для учнів. Завдяки цьому виданню естонські школярі зможуть більше ознайомитися з Україною та українським народом. У книзі є розділ і про естонських українців.

Конференції

- **8-9 листопада МІОК організував і провів у Національному університеті «Львівська політехніка» II Міжнародну науково-практичну конференцію «Українська мова у світі».**

У роботі конференції взяло участь 110 учасників з України (Берегово, Київ, Львів, Одеса, Суми, Хмельницький, Чернівці) та десяти країн світу: Австралії, Аргентини, Вірменії, Канади, Німеччини, Польщі, Придністровської Молдавської республіки, Російської Федерації, Словаччини, Угорщини.

Учасників конференції привітали проф. Юрій Рашкевич, проректор з науково-педагогічної роботи та міжнародних зв'язків Національного університету «Львівська політехніка», Ірина Ключковська, директор Міжнародного інституту освіти, культури та зв'язків з діаспорою, Оксана Винницька, Голова Світової Координаційної Виховно-Освітньої Ради при Світовому Конгресі Українців, Людмила Іванова, директор Міжнародної української школи при Міністерстві освіти і науки, молоді та спорту України.

На засіданнях та круглих столах учасники конференції обговорювали наступні питання:

- Функціонування української мови у світі.
- Методика викладання української мови як іноземної.
- Навчально-методичне забезпечення навчального процесу.

- Українська мова у школах різного типу за кордоном.
- Вищі українознавчі студії у світі.

Під час роботи тематичних круглих столів дискутувалися теоретичні проблеми викладання української мови як іноземної та обговорювалися її практичні аспекти. Учасники конференції поділилися своїми розробками у цій галузі. Наукові співробітники Інституту презентували навчальний посібник з української мови як іноземної «Мандрівка Україною».

Свої навчально-методичні напрацювання презентували представники українознавчих осередків за кордоном (Російська Федерація, Польща, Аргентина, Словаччина, Хорватія), а також викладачі Національного університету «Львівська політехніка» та Львівського національного університету імені Івана Франка.

Одним із аспектів обговорення було створення спільних авторських колективів для укладання посібників з української мови як іноземної та налагодження співпраці між установами, які були представлені на конференції.

У рамках конференції відбулася низка супутніх заходів, зокрема вистава студентського театру Університету ім. А. Міцкевича (Познань) «Ніч перед Різдом», перегляд фільму режисера Даніель Стоділки «Відродження королівства: скарби Галичини».

Учасники конференції прийняли проект ухвали:

I. Звернутися до Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України, Кабінету Міністрів України з проханням:

Розробити та затвердити Державний освітній стандарт з української мови як іноземної;

Запровадити систему сертифікації знань з української мови як іноземної (УМІ) на державному рівні;

Відкрити спеціальність «Українська мова як іноземна» з метою підготовки викладачів з української мови як іноземної;

II. Доручити Міжнародному інституту освіти, культури та зв'язків з діаспорою Національного університету «Львівська політехніка» координувати:

Проведення опитування у суботніх і недільних школах за кордоном з метою створення навчальної програми.

Створення бази усіх видань, які стосуються викладання української мови як іноземної.

Організацію курсів з української мови для вчителів діаспори.

Створення робочих груп з метою укладання навчально-методичного забезпечення з вивчення української мови як іноземної;

На сайті Інституту створити блог викладачів УМІ для обговорення практичних аспектів викладання УМІ;

Періодично проводити міжнародні конференції з проблем української мови у світі на базі Міжнародного інституту освіти, культури та зв'язків з діаспорою НУ «Львівська політехніка»;

Надіслати текст Ухвали усім зацікавленим державним і громадським установам України.

Робота конференції висвітлювалася у засобах масової інформації.

Візити працівників МІОКу

• **16-17 березня Ірина Ключковська, директор Міжнародного інституту освіти, культури та зв'язків з діаспорою та Олеся Палінська, старший науковий співробітник Інституту, на запрошення Посольства України у Казахстані взяли участь у роботі круглого столу "Східна діаспора в контексті сучасних культурно-історичних і суспільно-політичних процесів у пострадянських країнах", який відбувся в Астані. Цей захід, що був спільною ініціативою української дипломатичної установи, Міжрегіональної громадської організації "Наукове товариство українців ім. Т.Г. Шевченка" (м. Уфа, Башкортостан) та МІОКу відбувся у рамках перших міжнародних Шевченківських читань в Астані, присвячених 198-ій річниці з дня народження Великого Кобзаря.**

Сприяння в організації круглого столу надали Євразійський національний університет ім. Л.Гумільова, у якому розташовано Український центр науки і культури. У засіданні взяли участь представники українських громадських організацій, науковці з Російської Федерації, Казахстану та України, представники Посольства. Такий круглий стіл став безпрецедентним за всю 20-річну історію незалежної України та започаткував новий формат співробітництва між українськими громадами в пострадянських країнах. Враховуючи досвід Казахстану у налагодженні міжнаціонального діалогу, висловлено пропозиції щодо організації в Астані "діалогового майданчика" всієї східної української діаспори.

Модератором дискусії круглого столу був О. Дьомін, Надзвичайний і Повноважний Посол України у Республіці Казахстан.

Було обговорено комплекс питань, пов'язаних з історією формування і становлення східної української діаспори, основними напрямками та проблемними питаннями її діяльності, а також перспективами розвитку закордонного українства на пострадянському просторі в контексті сучасних етнодемографічних процесів.

Під час засідання відзначено особливу роль східної діаспори як частини світового українства в розвитку дружніх відносин їхніх країн з Україною на тлі формування нових незалежних держав на пострадянському просторі.

Серед найважливіших підсумків засідання – визначення головних завдань східної української громади, а саме:

- забезпечення активної ролі української громади у процесах державної розбудови та формування сучасного суспільства в країнах проживання;
- відродження і збереження етнічної ідентичності;
- забезпечення в країні проживання позитивного ставлення з боку владних структур і громадськості до діяльності українських організацій;
- розгортання на базі українських організацій мережі аматорських професійних культурно-освітніх центрів із залученням до навчання в них молоді українського походження.

Учасники засідання наголошували на необхідності прискорити прийняття в Україні "Державної програми співпраці із закордонними українцями на період до 2015 року" та створити спеціальний державний орган із питань роботи з діаспорою.

Серед пропозицій, що обговорювались під час засідання, було виокремлено ініціативу щодо підготовки книги про сучасне життя українських громад на пострадянському просторі та проведення науковими закладами України соціологічних досліджень східної діаспори.

Було звернуто увагу на те, що потужним фактором співпраці між українськими об'єднаннями на пострадянському просторі мають стати їхні спільні проекти з відзначення 200-річчя з дня народження Тараса Шевченка.

Ще одним знаковим заходом у рамках Шевченківських читань стало проведення в Українському центрі науки і культури семінару з методики вивчення та викладання української мови для закордонних українців під орудою І.Ключковської, директора Міжнародного інституту освіти, культури та зв'язків діаспорою НУ «Львівська політехніка». Для цього заходу було відведено другий день засідань. Під час семінару відбулась презентація підручника української мови як іноземної "Крок-1" та майстер-клас викладання української мови для вчителів українських шкіл Казахстану, який провела Олеся Палінська, старший науковий співробітник МІОКу. Кожен з учасників семінару отримав у подарунок комплект цих підручників.

Під час зустрічей також домовилися про активну участь фахівців Інституту у регулярному підвищенні кваліфікації викладачів українознавчих предметів в пострадянських країнах.

За дорученням Ректора Національного університету «Львівська політехніка», професора Ю. Я. Бобала, І. Ключковська провела серію переговорів з адміністрацією Євразійського Національного університету ім. Гумільова (ЄНУ, Астана, Казахстан) щодо налагодження співпраці між університетами, обговорила можливість запрошення викладачів Інституту геодезії, Інституту енергетики та систем керування, Інституту архітектури прочитати курс лекцій в ЄНУ та налагодити співпрацю на рівні кафедр, що в майбутньому дало б підстави для підписання Договору про співпрацю між університетами.

Зустрічі відбулися в рамках подій, які ініціювало Посольство України у Казахстані.

• 4-6 травня в Торонто відбулася Всеканадська вчительська конференція «Українське шкільництво в Канаді: бути канадцем і залишатися українцем», на яку були запрошені співробітники МІОКу.

Цей візит – результат тривалої співпраці Інституту зі Шкільною радою Торонто. Канадські вчителі апробували навчальні посібники, укладені працівниками МІОКу, а також брали участь у конференції «Львів для української мови у світі», яка пройшла у Львові 21 лютого 2011 року. Саме у нас між директором Інституту п. Іриною Ключковською і представниками Шкільної ради Євгенією Петровою та Оксаною Левицькою було досягнуто домовленості про візит представників Інституту до Канади.

Наукові співробітники МІОКу Олеся Палінська та Оксана Туркевич взяли участь у роботі конференції: провели два майстер-класи із викладання української мови як іноземної за навчальними посібниками з української мови як іноземної «КРОК-1» та «Мандрівка Україною»; познайомилися з учителями та науковцями, прослухати семінари та майстер-класи; налагодили контакти для подальшої співпраці. Зокрема, було вирішено співпрацювати з метою адаптації посібника «КРОК – 1» для дитячої аудиторії.

Окрім участі у конференції, представники МІОКу мали цікаву і насичену програму перебування, яку підготував оргкомітет конференції й Українська шкільна рада Торонто на чолі з Тетяною Сунак. Насамперед – це візити до українських шкіл Канади: католицької цілоденної школи ім. Йосифа Сліпого (директор Василь Жила), католицької школи св. Йосафата, а також української суботньої школи ім. Цьопи Паліїв (директори – Дарія Біла та Софія Пеняк). Вчителі та адміністрація шкіл виявили великий інтерес до роботи МІОКу,

передусім до підручників і посібників з української мови як іноземної, а також радо поділилися своїми напрацюваннями, методиками роботи. Для представників Інституту особливо цікавим було побачити, як побудована система освіти у Канаді, зокрема як вивчення української мови у школах різних типів інтегроване у загальнодержавну систему освіти і яким чином це сприяє збереженню або ж відновленню української мови в юних канадців українського походження.

Також члени оргкомітету конференції підготували цікаву і пізнавальну програму перебування. Зокрема, пані Таня Онищук, член Шкільної ради, показала свою книгарню «Koota ooma» – унікальну книгозбірню, де можна знайти найновіші видання з України, а також періодику, музику, фільми, ігри для розвитку дітей – словом, все те, що не так легко знайти навіть у найкращих українських книгарнях. Пані Дарія Дяковська організувала цікаву екскурсію до інституту св. Володимира, де показала унікальну колекцію українських народних строїв і розповіла про історію кожного експоната. Пані Анна Кісіль, голова Міжнародної організації українських громад «Четверта хвиля», провела цікаву пізнавальну екскурсію по Торонто, а пан Богдан Музичка, президент медіа-компанії «IMB+Records» і відомий меценат, організував поїздку за місто, до індіанських резервацій. Екскурсії по озеру Онтаріо і на Ніагарський водоспад були не тільки гарною можливістю відпочити і помилуватися чудовою природою, але й поспілкуватися з колегами-вчителями у неформальній обстановці.

Візит до Канади дав також можливість зустрітися з президентом групи «Провіденс» Володимиром Паславським і обговорити питання співпраці щодо спільного проведення літньої школи української мови і культури. На зустрічі з представником Канадського інституту українських студій Марком Р. Стехом йшла мова про можливості розвитку україністики в Канаді та про спільний проект Інституту і КІУСу.

Завдяки двотижневому перебуванню в Торонто співробітники Інституту не лише мали можливість налагодити безпосередні контакти з учителями і науковцями Канади. Це була унікальна нагода побачити українське шкільництво «зсередини», зі всіма його здобутками і потребами. Домовленості, досягнуті тут, будуть реалізовані у подальших проектах МІОКу.

• **З 16 по 30 липня для проведення літнього табору «Крок до України» у Карагандинську область були відряджені наукові співробітники МІОКу Олеся Палінська та Ольга Пташник, а також викладач кафедри іноземних мов НУ «Львівська політехніка» Олег Качала. Протягом десяти днів вони створили невеличке, але жваве й цікаве українське середовище посеред казахстанських степів. Неоціненну допомогу у проведенні табору надали вчителі з Караганди п. Ірина Скокова та п. Світлана Павлюк, які стали справжніми янголами-охоронцями для табору.**

Учасниками табору стали 34 школярі та студенти з Карагандинської області. Дехто з них розмовляє вдома українською мовою, а для когось це були перші спроби вивчити українські слова й граматику. Деякі учасники табору цього року виїжджають на навчання в українські виші, інші готуються в майбутньому теж їхати вчитися в Україну, тому найбільше їх цікавило практичне вивчення розмовної української мови.

Десятиденна програма табору складалася з уроків української мови, занять в етномайстерні, вечірніх спілкувань у групах. А ще були веселі ігри, конкурси, походи в гори, в ліс і на озеро, дискотеки і пісні під гітару – те, що дарує позитивні емоції і робить табір незабутнім.

Заняття з української мови проходили у трьох групах: початковий рівень (викладач – Олег Качала), середній (Олеся Палінська) і високий (Оля Пташник). Учасники табору мали можливість вивчати українську мову цікаво й ефективно, оскільки викладачі використовували на заняттях підручники, розроблені працівниками МІОКУ – «КРОК-1», «КРОК-2» та «Автостопом по Україні». Актуальні розмовні теми, добре пояснена граматики, ефективні вправи і щира, невимушена атмосфера зробили уроки цікавими та веселими. Окрім того, учасники табору мали можливість додатково консультуватися з викладачами у вільний час або ж просто спілкуватися на найрізноманітніші теми, що сприяло не лише підвищенню мовної компетенції, але й зав'язуванню справжньої щирої дружби між учасниками з Казахстану та України.

Поглиблювали знайомство з Україною заняття в етномайстерні. Тут можна було навчитися робити як традиційні, так і сучасні декоративні вироби – ляльки-мотанки, різдвяні павуки, пташки з тіста, вітражі, декупаж, браслети з ниток, а також спробувати грати на традиційних українських музичних інструментах, оригінально вив'язувати давні головні убори (намітки, хустки), ознайомитися з народними танцями (ойра, картопля, аркан) та іграми – гаївками. Керівник етномайстерні Оля Пташник пояснювала як етнографічні нюанси традиційних виробів, так і те, як їх можна зробити з доступних сучасних матеріалів і застосувати у повсякденному житті.

Вечірні години були присвячені спілкуванню у групах. Темою для дискусій були короткі історії для душі, які сприяли як налагодженню стосунків у групах, так і поглибленню вмінь виражати українською не тільки думки, але й емоції. Також увечері студенти мали змогу переглядати українські фільми – і художні, й документальні, й мультиплікаційні, а також слухати українську музику і співати українських пісень. А у вільний час команди готувалися до конкурсів – командних футболок, фотополювання, шоу талантів.

Ігри, розваги і конкурси також сприяли вивченню української мови. Спробуйте-но швидко знайти «нижній отвір вежі між лазнею і джерелом», не знаючи української мови! Але учасників табору такі завдання не лякали: вони не лише грали в ігри, але й вивчали таким чином нові слова, які потім активно використовували. А слово «гречний» так припало учасникам до душі, що всі наввипередки демонстрували цю чесноту, аби почути такий український комплімент.

Сприяла проведенню табору і природа Казахстану. Загалом сувора й лаконічна, у цьому куточку – Каркаралінському національному природному парку – вона вражає своєю красою. М'який клімат, дикі скелі, соснові ліси, гірські річечки і затишна галявина, на якій розташувався табір, – ось казахстанський рецепт ідеального відпочинку. Так що у вільний час всі із задоволенням ходили в гори чи на озеро, збирали в лісі дику малину і суниці, насолоджувалися фантастичними кам'яними пейзажами, грали у волейбол чи бадмінтон, словом, знаходили заняття до душі. А ввечері, звичайно ж, дискотека: українські ритми, спочатку незвичні, потім так захопили всіх, що годі було зупинити запальні польки й аркани.

Десять днів підготовки і хвилювання, навчання, розваг, непідробних щирих емоцій залишилося позаду. Учасники роз'їхалися – хто до Львова, хто у свої рідні міста в Казахстані. Але цей час, без сумніву, змінив життя всіх, хто там був, хто пережив цей калейдоскоп вражень і відчуттів. Для когось це був справді перший крок до України, хтось поглибив свої знання, але для всіх табір став величезним стимулом пізнавати Україну,

любити її і працювати для неї. Спілкування триває завдяки сучасним технічним засобам, і ми віримо, що будуть ще нові зустрічі, нові кроки до України.

З відгуків учасників табору

Галя Саєнко:

Було дуже цікаво, особливо на уроках української мови. Ми не тільки вивчали граматику, але й розмовляли на цікаві теми. Тим самим ми вивчали українську мову і розширювали свій кругозір.

Богдан Ребекевіша:

Мені сподобалося передусім те, що з легкої руки цих чудових викладачів я зміг розкрити свій потенціал, причому не тільки у навчанні, але й у творчості. По-друге, уроки були дуже плідними для мене. Я зміг позбутися психологічного бар'єру – боязні говорити. Етномайстерня – це взагалі космос, було дуже прикольно. А ще були постійні спілкування, ігри, танці (ніколи не думав, що буду танцювати польку), спорт, прогулянки, співи під гітару, ну і любоффф – куди ж без неї :).

Оля Дудка:

Я багато спілкувалася з викладачами, і це мені дуже допомогло – зараз я вже вільно розмовляю українською мовою, це мені дуже потрібно, тому що наступного року я приїду навчатися до України.

Ангеліна Макушина:

Підручник, за яким ми навчалися, був дуже зрозумілим і цікавим. Завдяки вчителям і підручнику мені було дуже легко і приємно займатися щодня.

Катруся Смірнова:

Я обіцяю, що не буду забувати далі вивчати українську мову. Обіцяю!!!

Яна Атаманчук:

Окрім навчання, ми розмовляли на різноманітні теми. Мені здається, що завдяки такому підходу Олега до кожного з нас мені легко давалося вивчення мови.

Володя Третьяков:

Є тільки один мінус – що ми вчили українську всього десять днів. Мені все сподобалося, я й не думав, що буде так весело.

Наталя Волобуєва:

Дуже незвичне планування уроків, організація дня, цікава програма, доступна для різних рівнів.

Іван Мартин:

Я бажаю ще не один раз поїхати в такий табір.

- Протягом першої половини грудня науковий співробітник Міжнародного інституту освіти, культури та зв'язків з діаспорою Національного університету «Львівська політехніка» Оксана Туркевич пройшла стажування в Ягеллонському університеті у Кракові.

У цьому найстарішому польському університеті діє дві кафедри, які пов'язані з українознавчими студіями. Кафедра україністики Інституту східнослов'янської філології готує філологів, а кафедра українознавства, яка є частиною факультету міжнародних і політичних студій, готує фахівців з українознавства. Кафедру українознавства з початку її заснування, 2004 року, очолює професор Володимир Мокрий. Дуже приємним є факт, що на обох відділеннях використовують навчальний посібник «Крок-1». Від імені МІОКу професора В. Мокрого було запрошено до Львівської політехніки з метою зробити презентацію кафедри українознавства і прочитати лекцію.

Що стосується українців у Кракові, то, за даними Об'єднання українців у Польщі, у цьому місті проживає близько 3 000 українців. Велику їх частину щонеділі об'єднує Українська Греко-католицька церква Воздвиження Чесного Хреста.

У Кракові немає української школи, але при церкві діти мають можливість робити гуртки, наприклад, готувати Вертеп до Різдва.

Оскільки одним із напрямків МІОКу є науково-методична діяльність, пов'язана зі створенням як навчальних матеріалів з української мови як іноземної (посібників, програм), так і наукових праць, які стосуються української лінгводидактики, то важливо було ознайомитися з досвідом Ягеллонського університету у цій сфері, а саме з діяльністю Центру польської мови і культури у світі.

Центр, зокрема одна з його складових – кафедра польської мови як іноземної – належать до найвідоміших польських осередків, які навчають польської мови як іноземної у найрізноманітніших формах: курсах, семінарах, мовних школах тощо.

Великим досягненням Центру є те, що його працівники видають свої праці у межах двох серій видавництва «Universitas». У серії «Польська мова для іноземців» вже надруковано понад 37 підручників і словників, а в серії «Методика навчання польської мови як іноземної» вже побачило світ 9 методичних праць. Із кожним роком кількість публікацій, які стосуються найрізноманітніших аспектів викладання польської мови як іноземної, збільшується.

Крім того, що Центр навчає велику кількість студентів-іноземців, які мають можливість скласти сертифікований іспит, у ньому готують фахівців з польської мови як іноземної різного рівня: бакалаврів, магістрів, докторів.

Директором центру польської мови і культури у світі є доктор Петро Горбатовський. На зустрічі з ним було обговорено різні способи співпраці з МІОКом, проведення стажувань, обмінів, майстер-класів тощо. Висловлюємо щире вдячність директорові проф. Горбатовському за зустріч і конструктивну розмову, за подаровані матеріали про діяльність Центру і літньої школи.

Науковим світилом Центру, завідувачем кафедри польської мови як іноземної є професор Владислав Мьодунка. Він є автором кількох праць, серій підручників з польської мови як іноземної, науковим редактором багатьох науково-методичних праць, присвячених викладанню і функціонуванню польської мови у світі.

Розмова з професором Мьодункою дала багато ідей і натхнення для досліджень з української лінгводидактики. Цінний досвід, яким поділився професор, стане підґрунтям для різних досліджень функціонування і викладання української мови у світі, які проводитимуться у МІОКу.

Перші кроки, натхненником яких є директор Ірина Ключковська, вже зроблено.

Безпосереднім практичним результатом стажування стало укладення українсько-польського словника термінів лінгводидактики.

Найщиріша подяка Галині Чубі, викладачеві кафедри українознавства Ягеллонського університету, за цінні поради і допомогу в організації стажування.

Наукові стажування такого типу є вагомими, оскільки допомагають ознайомитися з досвідом інших країн, оцінити і знайти шляхи розвитку української лінгводидактики.

• **1 грудня молодший науковий співробітник Міжнародного інституту освіти культури та зв'язків з діаспорою Національного університету «Львівська політехніка» Богдан Сиванич взяв участь у I Міжнародній науково-практичній конференції для вчителів української мови та вчителів українських шкіл на Вармії і Мазурах.** Конференція проходила у місті Ґурово Ілавецьке, яке розташоване у Вармінсько-Мазурському воєводстві Польщі.

Містечко Ґурово Ілавецьке відоме як один із 5 осередків українського шкільництва в Польщі. Тут розташований Комплекс шкіл з українською мовою навчання. Окрім того, ще один комплекс українських шкіл знаходиться за 20 кілометрів, у повітовому місті Бартошиці. Саме для вчителів цих шкіл була організована I Міжнародна науково-практична конференція для вчителів української мови та вчителів українських шкіл у Вармії і Мазурах.

Попри те, що конференція була першою, вона мала надзвичайно високий патронат, адже конференцію підтримали Генеральний Консул України у Ґданську Мирон Янків, депутат Сейму Польської Республіки Мирон Сич та маршалок Вармінсько-Мазурського воєводства Яцек Протас. Про надзвичайно високий рівень конференції свідчили також імена доповідачів. Серед них світила українознавчої науки в Польщі – професори Михайло Лесів, Степан Козак та Василь Назарук. Молодший науковий співробітник МІОКу Богдан Сиванич представив на конференції діяльність інституту, а також навчальні видання інституту, які з'явилися друком протягом недавнього часу. Також він розповів про активні методи навчання, які українці МІОКу застосовують, навчаючи української мови.

Іншим важливим результатом візиту стало налагодження зв'язків із керівництвом та вчителями українських шкіл у Ґурово Ілавецькому та Бартошицях, адже Міжнародний інститут освіти, культури та зв'язків з діаспорою зацікавлений у співпраці з українськими осередками за кордоном, зокрема українськими школами. Також Богдан Сиванич мав можливість провести уроки для учнів ліцею і апробувати нові розділи з підручника «КРОК-2».

• **З 17 квітня до 1 травня в Міжнародному інституті освіти, культури та зв'язків з діаспорою Національного університету «Львівська політехніка» проходили стажування студенти відділення міжнародних відносин Історико-архівного інституту Російського державного гуманітарного університету (РДГУ, Москва).** Стажування відбулося в рамках проекту МІОКу «Крок до України», який передбачає проведення шкіл з української мови як іноземної та розробку навчально-методичного забезпечення як для представників діаспори, так і для громадян інших держав, які хочуть вивчати українську мову.

Під час стажування студенти з Російської Федерації:

1) прослухали інтенсивний комунікативний курс української мови як іноземної, оглядові лекції з історії України та навчальні екскурсії Львовом, які провели викладачі МІОКу, Олеся Палінська, Галина Шміло, Богдан Сиванич, Оксана Туркевич, Андрій Яців, Ольга Пташник. На заняттях викладачі використовували навчально-методичне забезпечення, розроблене в МІОКу, зокрема навчальний посібник «Крок-1» (A1-A2), призначений для

вивчення української мови як іноземної на елементарному й основному рівні, а також навчальний комплекс «Крок-2» (В1) та Навчальний путівник по Львову (на стадії апробації);

2) відвідали фахові заняття в Інституті гуманітарних та соціальних наук НУ «ЛП»;

3) взяли участь у культурно-мистецьких подіях Львова, зокрема у зустрічах з лауреатами Національної премії України ім. Т. Шевченка Вірою Вовк та Ігорем Калинцем, українською художницею із Швейцарії Зоєю Лісовською, головним редактором газети «День» Ларисою Івшиною тощо.

Між Національним університетом «Львівська політехніка» та Російським державним гуманітарним університетом було підписано договір про співпрацю, що передбачає обмін викладачами, докторантами, аспірантами та студентами з метою проходження стажування та курсів підвищення кваліфікації, організацію курсів з вивчення української мови як іноземної на базі Міжнародного інституту освіти, культури та зв'язків з діаспорою тощо.

• 11 червня у Міжнародному інституті освіти, культури та зв'язків з діаспорою відбулася зустріч працівників Інституту з головою комісії УГКЦ з питань освіти та виховання сестрою Христофорою Буштин.

Як зазначила директор інституту Ірина Ключковська: «Ми завжди намагаємося будувати нашу роботу на християнських цінностях. Саме християнські цінності повинні стати полем для співпраці МІОКу та комісії УГКЦ».

Сестра Христофора розповіла про діяльність комісії, про роботу над поширенням християнських цінностей в освіті. Зокрема, велику увагу комісія приділяє освіті в українській діаспорі, а особливо її останній хвилі. Комісія з питань освіти та виховання тісно співпрацює з комісією з питань міграції. Завдяки цій проведеній роботі вдалося налагодити контакти з українськими громадами Італії та Португалії. За словами сестри Христофори, кожна країна має свої можливості, відповідно до яких вони будують модель праці у конкретній країні. Сестра зазначила, що було б добре організувати вивчення української мови в державних школах. Зокрема таку практику спостерігаємо в Італії, тому зараз комісія акцентує свою увагу саме на цій країні.

Зустріч продовжилася у форматі розмови з українцями МІОКу. Сестру Христофору зацікавив розроблений підручник для читання «Мандрівка Україною». Вона зазначила, що цікаво було б зробити сучасний підручник, який поряд із навчальними матеріалами міститиме і християнське наповнення. Сестра пообіцяла детальніше познайомитися з матеріалами книги. Також була досягнута домовленість про фінансову підтримку у виданні підручника «Мандрівка Україною», якщо він відповідатиме вимогам комісії з питань освіти та виховання УГКЦ.

На згадку про візит до МІОКу Ірина Ключковська подарувала сестрі Христофорі наші останні видання.

• 24 липня до МІОКу завітала п. Оксана Білозір, представниця батьківського колективу Католицької школи Пресвятої Діви Марії у Лондоні.

Пані Оксана коротко розповіла про школу, про життя українців у Лондоні. Школа Пресвятої Діви Марії – одна із трьох українських католицьких суботніх шкіл Лондона, яку відвідує 120 учнів. У школі вчать діти, які добре володіють українською мовою, оскільки спілкуються нею вдома з батьками, а також і такі, для яких українська мова є іноземною. Це зумовлює труднощі у викладанні. Іншою наболілою проблемою є відсутність навчальних

посібників з української мови для дітей різного віку, починаючи від молодших класів, закінчуючи старшокласниками. Невеликі, але поступові дії у вирішення цієї проблеми робить МІОК. Тому директор, Ірина Ключковська запропонувала спільні кроки, основним серед яких є створення спільних авторських колективів, запросила вчителів української мови до участі у II Міжнародній конференції «Українська мова у світі», яка відбудеться у листопаді 2012 року, а також подарувала для вчителів школи Пресвятої Діви Марії та директорові Українського інституту в Лондоні Андрію Гундереві книги про діяльність МІОКу, а також навчальний комплекс «КРОК-1».

Сподіваємось, що ця зустріч стане першою цеглинкою до великої співпраці МІОКу з українськими вчителями Лондона.

• **3 вересня року в Міжнародному інституті освіти, культури та зв'язків з діаспорою (МІОК) відбулась зустріч з Генею Литвин (Аргентина), математиком за фахом, але людиною з великим серцем, яка працює для збереження української мови серед українців на далекому Американському континенті.**

Чи не вперше українці МІОКу мали нагоду поспілкуватись із представником освітян Аргентини і дізнатись про справи української громади у цій країні.

Кількість українців в Аргентині сягає 300 тисяч, місця їхнього поселення дуже розкидані. Основне завдання, яке ставить перед собою українська громада, – поширювати знання про Україну серед аргентинців. У цьому напрямку, за свідченням гості, є значні результати.

Напередодні ювілейних святкувань 2014 року на зустрічі звучала і тема Шевченка. На запитання директора МІОКу Ірини Ключковської: чи є пам'ятник Шевченкові в Аргентині і що значить постать Шевченка для тутешніх українців? – п. Литвин відповіла: Шевченко для нас – це Україна.

Та все ж центральною темою зустрічі стала українська освіта в Аргентині, її проблеми та здобутки. У 60-х роках ХХ ст. в Буенос-Айресі була зорганізована філія Українського Католицького Університету Святого Климента Папи в Римі, навколо якої сформувалась ціла освітня система від дитсадку, школи, гімназії і до вищої школи. Пізніше сам університет був ліквідований, а його філія залишилась без легальних прав на існування. 29 липня 2007 року декретом Української Католицької Єпархії Покрови Пресвятої Богородиці в Аргентині створено Інститут Української Культури й Освіти (У. К. О.) ім. Патріярха Йосифа Сліпого, який, ставши продовжувачем традицій колишньої філії УКУ, готує учителів українських освітніх осередків, курсів українознавства, громадських провідників, веде наукові дослідження в галузі української культури, східного християнського світогляду та суспільного розвитку, видає посібники для студентів Інституту У. К. О. в Аргентині та ін. Однак сьогодні з системи доуніверситетської освіти залишились лише двотижневі літні курси українознавства, якими власне й опікується п. Литвин. Велику допомогу українській громаді надає Українська Греко-Католицька Церква. Зокрема, патріарх Святослав свого часу був єпископом в Аргентині й активно долучався до організації і проведення курсів українознавства.

Склалося так, що курси не мають відповідного навчально-методичного забезпечення та продовження на регулярних заняттях у суботніх чи недільних школах. Однак, віддана праця вчителів та бажання учнів навіть у 40-градусну спеку дають свої результати. Щороку близько 30-40 підлітків українського походження з власної ініціативи зголошуються

навчатись на курсах, свідомо обираючи інтенсивний курс української мови. Як зазначила гостя, діти прагнуть пізнавати все українське – мову, культуру, звичаї, радо виготовляють гердани, писанки, вишивають сорочки. За час інтенсивного курсу, який передбачає щоденну працю протягом 11 годин, діти вивчають українську мову та літературу, теологію, географію, історію, культуру України, народне українське мистецтво, історію української церкви, основи філософії. Основним мотивом навчання на курсах, за словами самих учнів, є можливість відчувати своє українське коріння.

Дізнавшись про українську молодь Аргентини, яка прагне вивчати українську мову, і про курси українознавства, які потребують викладачів та навчально-методичного забезпечення, україністи МІОКу запропонували свою допомогу. На зустрічі було обговорено можливості для приїзду викладачів МІОКу до Аргентини на літні курси українських освітян Аргентини до Львова – на Міжнародну конференцію «Львів для української мови у світі», яка відбудеться у листопаді цього року, і на IV Міжнародний конгрес «Світове українство як чинник утвердження держави Україна у міжнародній спільноті «...землякам моїм в Україні і не в Україні...» у серпні 2013 року. На допомогу викладачам української мови в Аргентині директор МІОКу Ірина Ключковська подарувала п. Гені Литвин навчальний комплекс «КРОК – 1» та диски із аудіозаписами українських письменників.

- **Вже традиційними стали зустрічі польських студентів з працівниками МІОКу, зокрема із відділом україністики,** навчальні матеріали якого активно використовують під час навчального процесу в Познанському університеті. 14 листопада 2012 року відбулася ще одна така зустріч зі студентами другого курсу.

Студенти мали нагоду дізнатись про історію та основні напрямки діяльності МІОКу з розповіді заступника директора Інституту, поета, громадського діяча, лауреата Національної премії України імені Тараса Шевченка Ігоря Калинця. І звичайно, зустрівшись з поетом, гості не могли не запитати про творчість. Окрім короткої творчої біографії, згадалась містична історія перекладів Ігоря Калинця поезії Єжи Герасимовича.

Спілкування продовжилось дискусією на тему навчально-методичного забезпечення з української мови як іноземної. Анна Хранюк разом із студентами розповідали про окремі проблеми у навчанні української мови польськомовними студентами, про своє враження від навчання за підручником «КРОК-1», «Мандрівка Україною» та «Автостопом по Україні». Також гості розповіли, що з нетерпінням чекають публікації підручника «КРОК 2» для рівня В1-В2.

Додаток № 1

Проект «Відкриймо для України українську діаспору»

Мета проекту – ознайомлювати громадськість України з діяльністю її діаспори, з конкретною роботою як окремих громад, так і особистостей, які працюють для утвердження позитивного образу нашої спільної Батьківщини у світі.

- **Творча зустріч з Марією Паньків**

14 березня Міжнародний інститут освіти, культури та зв'язків з діаспорою Національного університету «Львівська політехніка» напередодні 65-ї річниці операції «Вісла» організував творчу зустріч з Марією Паньків, Секретарем Союзу Українок Польщі,

членом редакції газети «Наше слово», дослідницею історії українського жіноцтва у ХХ ст., сподвижницею українського культурного життя у Польщі. У рамках заходу, в якому взяли участь члени академічної спільноти НУ «Львівська політехніка», науковці, представники громадськості, було презентовано видання «Віра-Надія-Любов», «Даровано життя, щоб правду розказати» та «Теофілія» авторства п. Марії.

Відкривши презентацію та привітавши шановну гостю, директор МІОКУ Ірина Ключковська зазначила, що те, що вдалося зробити п. Марії, можна оцінити як справжній життєвий подвиг. Ціною щоденної кропіткої праці в архівах Польщі вона відкрила долі жінок, які поклали на вітвар України свою молодість, красу, подружнє життя, народжених та ненароджених дітей, перейшли через тортури і не втратили власної гідності. За словами п. Ірини, кожен народ, який себе шанує, працює над тим, щоб повернути та утвердити свою національну пам'ять, яка завжди є, була і буде полем змагань за ідентичність. У свою чергу, ректор Національного університету «Львівська політехніка» професор Юрій Бобало у вступному слові-вітанні зазначив, що вимогою часу є уважне ставлення до нашого історичного минулого, фіксація спогадів учасників та очевидців історичних подій та публікація історичних джерел, чим активно займаються викладачі кафедр гуманітарного спрямування Львівської політехніки.

У презентованому двотомнику «Віра-Надія-Любов» Марією Паньків було упорядковано спогади українок, учасниць національно-визвольного руху в Західній Україні та Польщі, жертв примусових депортацій українців під час операції «Вісла». Опубліковані мемуари висвітлюють зв'язки українського жіноцтва та відкривають нові сторінки історії національного підпілля у 1920-1930-х рр., драматичних подій періоду Другої світової війни, повоєнних репресій, депортацій. Спогади про життя та діяльність однієї з героїнь двотомника були виокремлені у видання «Теофілія», у якому йдеться про Теофілію Бзову Федорів-Стахів, активну громадську діячку, зв'язкову Романа Шухевича, повітову провідницю ОУН. Ще одне презентоване на зустрічі видання носить назву «Даровано життя, щоб правду розказати». У співавторстві з Євгеном Місилом, відомим українським істориком у Польщі, автором знаменитої праці «Акція «Вісла», дослідниця збирила документальні матеріали та спогади українців, вцілілих у трагедії українського села Павлокома.

Звертаючись до присутніх, Марія Паньків засвідчила свою глибоку шану героїням українського визвольного руху, на долю яких випали тяжкі випробування часу. Переосмислення власної ідентичності та національної totoжності дозволило авторці відкрити у собі мотивацію досліджувати історію українського народу, ідеалів визвольного руху, в центрі яких – змагання за незалежну державу. Майже 25 років тому, після повернення до Польщі, дослідниця звернулася до теми історії українського жіноцтва, недостатньо висвітленої і по сьогоднішній день. Українки, що десятиліттями берегли традиційні національні цінності, у воєнні роки гинули від куль, помирили від тортур у тюрмах і концтаборах. На їх плечі впав тягар війни, згодом депортації, репресії, вироки. На думку п. Марії, зв'язки українок та представниць інших національностей у лавах УПА потребують визнання на державному рівні. На закінчення виступу Марія Паньків висловила щиру подяку ректорові Львівської політехніки професору Юрію Бобалу, директорові Ірині Ключковській та колективу Міжнародного інституту освіти, культури та зв'язку з діаспорою за можливість зібратися та поговорити про важливі питання історії України.

Учасник зустрічі директор Національного музею «Тюрма на Лонцького» Руслан Забілий зазначив, що на двадцять першому році незалежності України не існує ґрунтового дослідження про роль жінок в ОУН та УПА, про їхню участь у визвольному русі. Водночас, саме українське жіноцтво забезпечувало діяльність Повстанської армії, зокрема господарську роботу. Перебуваючи у постійній психологічній напрузі та небезпеці, жінки – зв'язкові УПА неодноразово ставали об'єктом стеження НКВС, піддавалися допитам та тортурам, але рідко схилилися до співпраці з органами. Натомість Володимир Середа, голова об'єднання товариств депортованих українців «Закерзоння» у своєму виступі відзначив необхідність дотримання виразної української позиції у дослідженні складної та глибокої історії українського визвольного руху, діяльності ОУН-УПА, доланні політичних стереотипів. Окрім того, п. Володимир привернув увагу присутніх до необхідності гідного вшанування пам'яті українців – жертв масових вбивств в українському селі Павлокома у березні 1945 року. Голова Львівської обласної організації Всеукраїнської ліги українських жінок Надія Кохалевиц зупинилась на проблемі політики подвійних стандартів відносно пам'яті про жертви українсько-польських конфліктів періоду Другої світової війни. Натомість, Ігор Калинець, громадський діяч, лауреат Національної премії України імені Тараса Шевченка висловив щире захоплення працею Марії Паньків, а також нагадав присутнім про світлої пам'яті постать Романа Галана, колишнього редактора «Нашого слова», який у свій час щиро долучився до видання «Віри-Надії-Любові». Співробітник МІОКу, історик Андрій Яців, окреслив формулу членства та світоглядні орієнтири членів Організації Українських Націоналістів.

Насамкінець, присутні мали унікальну можливість почути уривки спогадів українок – жертв тоталітарних режимів із книг Марії Паньків, а також кілька повстанських пісень у виконанні молодої львівської співачки Софії Федини. У пам'ять про видатних українок було проспівано молитву.

- **«Вечір пам'яті» у Червонограді з нагоди 65-их роковин операції «Вісла»**

Коли 14 березня Міжнародний інститут освіти, культури та зв'язків з діаспорою Національного університету «Львівська політехніка» організував творчу зустріч з Марією Паньків, журналістом, українським громадським діячем у Польщі, автором трилогії про Українську Жінку в національно-визвольній боротьбі та операції Вісла, напевно, ніхто не припускав, що трохи більше, як за два місяці, цей захід матиме продовження.

24 травня 2012 року на запрошення громадських організацій Червонограда та народного депутата Володимира В'язівського спілкування про Марію Паньків, операцію «Вісла» та українських жінок у визвольному русі продовжилось у рамках вечора пам'яті «Операція «Вісла» – трагічна сторінка в історії України». Подія відбулася у Народному домі міста Червонограда.

Заходи МІОКу вже давно стали відомими та звичними як для спільноти Львівської політехніки, так в цілому для громади Львова. А от проводити виїзні заходи випадає не так часто.

З особливою відповідальністю у МІОКу готувалися до вечора в Червонограді, адже Червоноград – це місто з непересічною долею. До України воно перейшло лише в 1951 році, і значну частину його мешканців складають переселенці з українських територій у сучасній Польщі.

Директор МІОКу Ірина Ключковська розповіла червоноградцям про діяльність інституту. Оскільки стрижневою темою заходу була операція «Вісла», пані Ірина зазначила: «Ми мусимо говорити, ми мусимо відчуті біль наших братів та сестер, бо лише тоді ми будемо воскресати і збудуємо таку Україну, яку ми хочемо». Особливо вражаюче прозвучав вірш українки з Польщі Мілі Лучак у виконанні пані Ірини, який налаштував публіку на ноту розмови і не залишив нікого байдужим.

Про перебіг операції «Вісла» розповів голова об'єднання товариств депортованих українців «Закерзоння» Володимир Середа: «Ці дні нас повертають у трагічне минуле. Початок операції, що первісно мала мати назву «Wschód», припав на 28 квітня. Цьому передували масові арешти 22-25 квітня». Згадав пан Володимир також і концтабір Явожно, де загинуло понад 160 українців. «Акція «Вісла» провалилася, бо українці вижили, а зараз в Польщі проживає близько 30 000 українців, які відкрито декларують своє українство», – підсумував Володимир Середа.

Співробітник МІОКу, історик Андрій Яців розповів про роль жіноцтва у визвольному русі, про його моральний образ та світоглядні орієнтири.

Далі Ірина Ключковська представила дослідницьку працю Марії Паньків, сподвижниці українського культурного життя у Польщі, яка, на жаль, не змогла приїхати на подію, а працівники МІОКу Богдан Сиванич і Галина Шміло познайомили глядачів із доробком Марії Паньків, зачитавши уривки з книги «Віра – Надія – Любов».

Операція «Вісла» зачепила і родину Тетяни Шаленко, – голови Львівської обласної організації Всеукраїнського жіночого товариства ім. О. Теліги. Вона розповіла про родинну реліквію – лист того часу, на якому збереглися сліди сліз. У своєму виступі пані Тетяна наголосила на синдромі затаєного болю, який досі турбує українців. Тому ми не можемо визнати Голодомор, не можемо визнати на весь світ, що нас це болить. «Маємо пам'ятати важливі дати і йти на такі події, як до храму», – підсумувала вона.

Насамкінець, ініціатор зустрічі Володимир В'язівський зазначив, що травень багатий на святкові дні: від дня Матері до дня Героїв. А не люблячи матері, не можна любити Україну. Добрим жестом стало те, що пан В'язівський викупив і подарував книжку Марії Паньків «Теофілія» місцевим бібліотекам. Також він відзначив теплі серця глядачів, які прийшли на подію.

Саме заради тих теплих сердець і варто проводити такі заходи. Тож залишали Червоноград з радістю, що донесли в цей куточок України важливу інформацію, і з надією, що такі заходи і далі матимуть продовження.

• **Презентація книги Станіслава Юхимовича Лазебника «Роман з діаспорою. Історія і сьогодення взаємовідносин»**

17 травня Міжнародний інститут освіти, культури та зв'язків з діаспорою НУ «Львівська політехніка» провів презентацію книги Станіслава Юхимовича Лазебника «Роман з діаспорою. Історія і сьогодення взаємовідносин» – книги, в якій автор в оригінальний спосіб через «літературу фактів» знайомить читача з понад столітньою історією взаємостосунків материкової України з багатомільйонною українською діаспорою у 99 країнах світу. Станіслав Лазебник – член Національної спілки журналістів України, працював у радіомовленні на закордон, автор більш як 30 брошур і книжок про Україну та українство зарубіжжя, тривалий час був одним з керівників Товариства зв'язків з Українцями за межами

України (Товариство «Україна»), очолював Управління країн СНД у МЗС, Надзвичайний і Повноважний Посланник України.

Відкриваючи презентацію «Роману з діаспорою», Ірина Ключковська, директор МІОКУ, висловила вдячність пану Лазебнику за плідну багаторічну співпрацю з Інститутом, підтримку та допомогу в організації першого конгресу «Діаспора як чинник утвердження держави Україна у міжнародній спільноті». Пані Ірина також наголосила на актуальності видання книги про діаспору, оскільки сьогодні формується її новітнє крило з представників четвертої хвилі еміграції. «Ми не випадково розпочали проект під назвою «Відкриймо для України українську діаспору». На сьогодні важливо займатись просвітницькою роботою, готувати громадськість вирішувати проблематику діаспори. Цей захід потрібен, щоб привернути увагу суспільства, дати йому ключ до розв'язання питань через дискусію. Зараз 20 мільйонів українців перебувають за кордоном, з них понад 3 мільйони – в Росії. Тож, існує доцільність проведення різноманітних заходів, щоб «болючі» питання еміграції українців виходили на поверхню» – зазначила вона.

Пан Лазебник підкреслив роль МІОКУ в налагодженні співпраці української держави з діаспорою: «МІОК – це унікальна структура, якої немає у цілій Україні... є тим, чого би мала прагнути держава Україна у зв'язках зі своєю діаспорою». Станіслав Юхимович розповів про свої книги, зокрема пригадав про першу книгу «Зарубіжні українці», написану ще у 1963 році, яка вийшла друком лише в 1991 році, та поділився планами написати нову працю, яка би була присвячена долі та заслугам окремих осіб з діаспори.

Ще одне видання дослідника – «Європейський досвід взаємин в галузі діаспор» (2000 рік) – про те, як Україна дбає про свої діаспори. Зокрема, він зауважує, що пересічна частина українців погано дбає про діаспору, більше того, люди, які займаються законотворчою діяльністю, взагалі про неї не знають. Також недостатньо і самих видань на цю тематику.

За даними ЮНЕСКО, понад 30 тисяч українських студентів навчаються за кордоном. Найбільша частина з них – в Німеччині, Росії, Польщі. Знайшли прихисток у своїй інтелектуальній діяльності й українські вчені, кількість яких порівняно з 1991 роком зменшилась втричі. Вони працюють у США, Канаді, Німеччині, Росії і навіть в Іраку та Ірані.

Особливу цікавість викликає останнє двадцятиліття з його проблемами «четвертої хвилі» еміграції, з відсутністю системної державної політики щодо використання потужного творчого потенціалу українського зарубіжжя для розбудови демократичної України. Відкритим для дискусії залишає автор питання «Що Україна зробила для діаспори і що діаспора зробила для України?».

«Найбільше люблять інтереси українців у США, Канаді та Угорщині. Є багато організацій діаспори, проте відсутність професійних кадрів і зацікавленості влади, недостатнє фінансування погіршують ситуацію. Державна політика є неадекватною та не відповідає зарубіжному потенціалу. Можновладці «прокидаються» лише під час проведення форуму українців», – наголошує Станіслав Лазебник.

Щодо «Роману з діаспорою», то автор зазначив, що використав термін «роман», який абсолютно не вкладається в рамки класичного тлумачення. Обопільні стосунки України і діаспори мають свою давню історію. Уже протягом більш як століття взаємини із закордонними українцями є неоднозначними: у їх стосунках присутні любов і ворожнеча, почуття солідарності й толерантності, приязнь, пошуки співпраці і водночас антипатія та недовіра.

Запрошені до слова Ірена Давид-Трач, завідувач відділу історії української міграції Львівського історичного музею, Ростислава Федак, заступник голови Союзу українок України та Оксана Годованська, науковий співробітник Інституту народознавства НАН України одноставно підкреслили важливу роль діаспори у відродженні України та наголосили на необхідності налагодження співпраці держави України з діаспорою.

- **Авторський фільм «Українці Канади: історія успіху»**

5 вересня у Національному університеті «Львівська політехніка» репрезентували авторський фільм «Українці Канади: історія успіху».

Документальне відео, автором сценарію і продюсером якого виступив колишній Надзвичайний і Повноважний посол України в Канаді Ігор Осташ, створене з нагоди 120-річчя української еміграції в Канаду. В основу 30-хвилинного фільму режисер Юрій Стадниченко поклав відтворення подорожі історичним поїздом українських поселенців від Галіфакса до Едмонтону через Оттаву, Торонто, Вінніпег, Саскатун.

Разом із екс-послом історичним потягом українських піонерів 5 тис. кілометрів просторами Канади проїхала співачка Ніна Матвієнко та інші представники української інтелігенції, які узяли участь у відкритті пам'ятника Тарасу Шевченкові у столиці Канади – Оттаві. Скульптор пам'ятника – Лео Молодожанин.

Пан Ігор Осташ прибув до Львова із дружиною – фаховим етнологом та відомою романісткою Мариною Гримич. У аудиторії, яка складалася в основному із першокурсників, гостей вітали Почесний консул Канади у Львові Оксана Винницька та очільниця Міжнародного інституту освіти, культури та зв'язків з діаспорою Ірина Ключковська.

Ключковська назвала виступ Ігора Осташа «лекцією щастя», оскільки головний її месидж був про країну рівних можливостей, одну із найкращих для життя, де людина будь-якого походження може досягнути успіху та визнання. Серед таких осіб Ігор Осташ назвав, до прикладу, не тільки вправних спортсменів чи творця перших комп'ютерів Apple Стівена Возняка, а й таких державних діячів, як Роман Гнатишин, Павло Юзек, Роман Романів.

Навесні МІОК, який провадить системну роботу щодо ознайомлення українців із життям громад земляків поза межами України, організував зустріч із ще одним відомим канадським українцем Богданом Гаврилишином. «Історія їхнього успіху є феноменальною, вони спромоглися створити себе і змінити світ», – наголошує Ігор Осташ.

Осташ зізнався, що найбільше на посаді посла йому дошкуляли запитання про те, як можна виїхати з України. «Я зрозумів, що це велика біда для України, коли понад 80 відсотків її молодих мешканців не бачать перспективи у власній державі. Я весь час намагався вивчати канадський досвід, бо це унікальна і одна із кращих у світі країн, до якої було кілька хвиль еміграції з України. Це велична історія людей, які приїжджали за океан у пошуках кращої долі. Вони перші роки зимували в землянках, потім засновували поселення, виводили морозостійкі сорти пшениці, здобували освіту в найкращих університетах та високі урядові посади. Багато із них стали знаковими фігурами в канадському суспільстві, тому що це було суспільство для людей, де поважали і захищали їхні права. Тому в мене є мета – зробити з України українську Канаду. І я щасливий з того, що і в самій Канаді, де зараз мешкає близько півтора мільйона українців, дедалі більше людей вважають престижним признаватися до свого українського походження, деякі навіть міняють прізвища на

прабатьківські. Загалом, за даними Світового Конгресу Українців, світова діаспора налічує 20 млн осіб», – каже автор фільму.

• **Ювілейна академія «Соломія Крушельницька у світовій культурі: слідами нащадків»**

Міжнародний інститут освіти культури та зв'язків з діаспорою Національного університету «Львівська політехніка» 21-23 вересня провів низку заходів, присвячених 140-м роковинам від дня народження великої артистки і української патріотки Соломії Крушельницької під промовистою назвою «Соломія Крушельницька у світовій культурі: слідами нащадків». До проведення академії долучився Конгрес українців Естонії, Музично-меморіальний музей Соломії Крушельницької у Львові, Львівський національний академічний театр опери та балету ім. Соломії Крушельницької. Урочистості відбулися під патронатом Міністерства культури України, Львівської облдержадміністрації та Львівської облради.

Розпочалися ювілейні заходи з церемонії покладання квітів на могилу славетної співачки на Личаківському цвинтарі. Відкрила церемонію директор МІОКу Ірина Ключковська, яка, зокрема, розповіла про ідею відомого скульптора Теодозії Бриж зобразити постать юного Орфея на надгробку співачки. З коротким словом про Ювілярку виступив заступник Львівської облдержадміністрації Олег Рудницький та голова постійної комісії Львівської облради Олег Качмарик. Зворушливо прозвучав спогад лауреата Шевченківської премії України Євгена Безніска про історію виготовлення і встановлення пам'ятника Соломії Крушельницькій Теодозією Бриж, покійною дружиною художника. У покладанні квітів взяли участь керівництво області, представники музеїв, навчальних закладів Львова, шанувальники творчості славетної співачки, учні Музичної школи-інтернату імені Соломії Крушельницької. Урочистості і щемності надав церемонії музичний супровід у майстерному виконанні Галицького академічного камерного хору під орудою художнього керівника, народного артиста України Василя Яциняка. Розпочали свій виступ хористи «Прелюдією» Миколи Леонтовича, а знаменита «Мелодія» внучатого племінника Соломії Крушельницької Мирослава Скорика прозвучала як гімн невмирущій славі геніальної співачки.

Другою цікавою подією урочистостей стало відкриття творчих робіт нащадків роду Соломії Крушельницької у фойє головного корпусу Львівської політехніки, яку о 13.00 відкрила Ірина Ключковська. Авторів виставки (Любов Вачкову, Олега Вачкова, Андрія Вачкова, Дем'яна Перетятка, Софійку Мицько, Ярославу Латик, Тараса Панкевича) представила науковий співробітник Музично-меморіального музею Соломії Крушельницької Олександра Кирик, яка у своєму слові подякувала МІОКу за надану можливість розгорнути виставку у стінах славної Політехніки. Про свої перші враження від виставки поділився лауреат Шевченківської премії України, поет Ігор Калинець, який виділив щирі та світлі роботи наймолодшої учасниці експозиції Софійки Мицько. Мистецтвознавчу характеристику експонованих творів дав проректор Львівської національної академії мистецтв, кандидат мистецтвознавства Роман Яців. Виступи перемежовувалися майстерним виконанням музичних творів українських композиторів Камерним оркестром «Поліфонія» Народного дому «Просвіта» (директор, заслужений працівник культури України Степан Шалата) під батуютою художнього керівника, лауреата Всеукраїнського конкурсу диригентів Назарія Яціва.

Перед початком ювілейного засідання, яке розпочалося о 14.00 в Актівій залі Львівської політехніки, звучали українські пісні, солоспіви та арії з опер у виконанні Соломії Крушельницької. Відкриваючи ювілейну академію, Ірина Ключковська представила гостей з Естонії Віру Коник (голову Конгресу українців Естонії), Маре Літневську (представника Посольства Естонії в Україні і голову Товариства естонців в Україні) і Яніку Сілламаа (музиканта, співачку, керівника знаної рок-групи у Талліні), яка є нащадком роду Соломії Крушельницької.

У своєму вітальному зверненні до гостей і учасників ювілейної академії ректор Львівської політехніки, професор Юрій Бобало наголосив, що Університет «зберігає традицію виховання гармонійно розвиненої молодої людини», а життєвий подвиг Соломії Крушельницької є чудовим прикладом для наслідування.

Привітання святочній академії виголосили: заступник голови Львівської облдержадміністрації Олег Рудницький, заступник голови Львівської облради Остап Стахів, заступник міського голови Василь Косів, генеральний директор Львівського академічного національного театру ім. Соломії Крушельницької Тадей Едер, проректор Львівської національної музичної академії ім. Миколи Лисенка Віктор Камінський, член Шаляпінського центру в Москві, кінорежисер Віра Федорченко. Емоційно насиченим був виступ Тадея Едера, який підкреслив, що ювілейні урочистості розпочалися саме у Львівській політехніці через велику любов цього європейського університету до Великої Соломії. Він також наголосив, що у знаменитому Міланському театрі «LaScala» встановлено погруддя Соломії Крушельницької роботи скульптора Ярослава Скакуна, що є прецедентом в історії цього театру, оскільки ніхто з іноземних артистів такої честі не був до цього часу удостоєний. Погруддя Соломії Крушельницької того ж скульптора встановлено у Дзеркальній залі Львівської опери.

Заспівом до третьої частини академії став виступ голови Конгресу українців Естонії Віри Коник, яка розповіла присутнім про родинну гілку Соломії Крушельницької в Естонії і її представника Яніку Сілламаа.

Перекладач, письменник, викладач Андрій Содомора у своїй глибоко філософській доповіді «І зупинивсь у пісні часу лет...» називає Соломію Крушельницьку українською Сапфо, яка зуміла підтвердити ідеал давніх греків і гармонійно поєднала красу внутрішню з красою зовнішньою, зреалізувала образ жінки, яка увібрала у собі співучі таланти усього українського жіноцтва.

Богдана Фільц, доктор філософії мистецтв, старший науковий співробітник Інституту мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Рильського НАН України, заслужений діяч мистецтв України виголосила доповідь «Музична україністика: сучасний вимір» і презентувала однойменну книжку свого авторства.

Про тріумф Соломії Крушельницької на найпрестижніших оперних сценах світу, про її співпрацю з відомими музикантами, солістами, диригентами і композиторами того часу, зокрема Дж. Пуччіні, Артуро Тосканіні, а також про талановитих нащадків роду геніальної українки, серед яких композитор Мирослав Скорик, розповіла музикознавець Лідія Гусар у доповіді «Соломія Крушельницька у світовій культурі: слідами нащадків». Сьогоднішній ювілей оперної примадонни також відзначають в інших країнах. Зокрема в Італії, в Музеї Джакомо Пуччіні в Торедель Лаго (в 2-х кілометрах від вілли Соломії Крушельницької у

Віареджо) відкрито бронзовий бюст нашій славетній землячці. Цікаво, що на церемонії відкриття була присутня внучка знаменитого Джакомо Пуччіні.

Зацікавлення у присутніх викликала стендова доповідь-презентація «Родовід Савчинських», яку презентував співавтор, викладач Інституту геодезії Львівської політехніки Володимир Тарнавський. У книжці йдеться про стародавній український козацький рід Савчинських, до якого належала і мати славетної Соломії Теодора Савчинська.

Учасники академії мали унікальну можливість переглянути мультимедійну доповідь наукового співробітника Музично-меморіального музею Соломії Крушельницької Олександри Кирик «Традиційні зустрічі родини Соломії Крушельницької у Музично-меморіальному музеї Соломії Крушельницької у Львові», яка була насичена цікавим ілюстративним матеріалом, пов'язаним із родинними місцями Ювілярки, її близькими рідними і сьогоднішніми дуже відомими і менш відомими нащадками.

Ведуча і автор програми ювілейного концерту, завідувач літературно-драматичним відділом Львівської опери Надія Труш розпочала концерт з гостя з далекої Естонії, Яніки яка щойно влилася в родинне коло Соломії Крушельницької, двома аріями з опери «Наталка Полтавка» Миколи Лисенка – «А я дівчина Наталка» і «Чому вода каламутна...» і чотирма власними композиціями. Твори М. Лисенка акомпанувала Яніці концертмейстер Львівської опери Олександра Менцинська. На ура були сприйняті цікаві вокальні композиції, які виконала Яніка на власні слова і музику.

Лауреат міжнародних конкурсів Іванна Гусар віртуозно виконала «Карпатську рапсодію» Мирослава Скорика і «Весняний романс» Богдани Фільц, а партію фортепіано майстерно виконала кандидат мистецтвознавства, доцент Львівської національної музичної академії ім. Миколи Лисенка Наталія Вакула.

Також прозвучали оперні арії відомих композиторів у виконанні дипломанта міжнародного конкурсу Галини Вільхи і лауреата міжнародного конкурсу Віталія Загорбенського під блискучий акомпанемент Олександри Менцинської. Директор МІОКу Ірина Ключковська завершила урочистості словами подяки учасникам академії, гостям, артистам і побажала усім частіших зустрічей із справжнім мистецтвом і його носіями, а студентській молоді брати приклад із життєвого подвигу Соломії Крушельницької, який вона здійснила в ім'я Мистецтва і рідної України.

Ювілейні святкування продовжили вистави в Львівській опері – «Мадам Баттерфляй» Дж. Пуччіні (22 вересня), балет «Повернення Баттерфляй» Дж.Пуччіні-М. Скорика (23 вересня), а також урочистості та виставка «Скарби Соломіїного дому» у Музично-меморіальному музеї Соломії Крушельницької у Львові (23 вересня).

• Міжнародний інститут освіти, культури та зв'язків з діаспорою Національного університету «Львівська політехніка» зніціював проведення Ювілейної академії «Сандармох. Пам'ять. 75 років Великого Терору» спільно з Всеукраїнською газетою «День» та Карельською республіканською громадською організацією «Товариство української культури «Калина».

Академія відбулася 3 жовтня в актовій залі Національного університету «Львівська політехніка».

Цифра 75 із запалених 300 свічок, вінок із калини та барвінку, драпірований траурною тканиною стенд із списком жертв, замордованих в урочищі Сандармох, проникливе

виконання «Мелодії» Скорика і «Адажіо» Альбіноні струнним квартетом НУ «Львівська політехніка» під керівництвом Назарія Яцківа – усе це стало могутнім емоційним заспівом до відкриття Ювілейної академії.

Директор МІОКу Ірина Ключковська відкрила академію і представила львівській громаді гостей з Республіки Карелія — Ларису Скрипникову, почесну голову правління Карельської республіканської громадської організації «Товариство української культури «Калина», Юрія Дмитрієва — дослідника, редактора Карельської республіканської «Книги пам'яті» жертв політичних репресій, секретаря комісії з реабілітації жертв політичних репресій та Сергія Колтиріна — директора краєзнавчого музею міста Медвежегорська (Республіка Карелія).

На прохання ведучої учасники ювілейної академії вшанували пам'ять невинноубієнних українців в урочищі Сандармох хвилиною мовчання.

У вітальному слові учасникам академії і гостям з Республіки Карелія ректор Львівської політехніки, професор Юрій Бобало зазначив: «Нас зібрала урочиста і водночас скорботна подія, яка не повинна залишати байдужим жодного українця. Чому відзначення таких дат є важливим для усіх нас? Для академічної громади політехніки зокрема? Відповідь на це питання очевидна: оминати їх — означає підкреслити не тільки наше небажання торкатися глибокої і понині кровоточивої рани, але й розписатися у нашому безпам'ятстві. Забувши минуле, перестанемо існувати як нація, ніколи не вибудуємо свого майбутнього. Для нас важливо, щоб кожний наш студент, кожна молода людина знала імена Леся Курбаса, Миколи Куліша, Валер'яна Підмогильного, Марка Вороного, Миколи Зерова та сотень інших — це цвіт української нації, закатованої і замордованої в холодних лісах карельської землі 1937-го. Проводячи цю скорботну академію, хочемо донести правду, в першу чергу — до молоді, до студентства...».

Голова Львівської обласної ради Олег Панькевич звернувся до скорботної громади такими словами: «Дякую всім, хто прийшов на цю академію, хто причетний до організації такого важливого заходу, а також тим людям, які допомогли нам з вами дізнатися про замордованих у Сандармосі наших земляків. Ми не повинні забувати про цю трагедію, маємо досліджувати нашу історію, відновлювати нашу національну пам'ять...».

Директор МІОКу Ірина Ключковська зачитала вітального листа від головного редактора газети «День» Лариси Івшиної, в якому, зокрема, йдеться: «Засвідчую вам глибоку повагу, дякую за підтримку ініціативи «Дня» щодо оголошення 2012-го Роком «списку Сандармоху» та запрошення до участі в заході...». Директор МІОКу вручила гостям найновіше видання «Бібліотеки «Дня» — серію з 15 книжок «Броньбійна публіцистика», яка отримала спеціальну відзнаку на цьогорічному Форумі видавців, та книжку «Сила м'якого знака», бестселлер минулорічного книжкового форуму.

Потужним рефреном до доповіді Лариси Скрипникової «Вшанування світлої пам'яті українців, страчених сталінськими катами на теренах Республіки Карелія – справа честі українців Карелії», прозвучала пісня «Коли ви вмирили» у високопрофесійному виконанні Народного чоловічого хору «Орфей» НУ «Львівська політехніка».

У своєму виступі Лариса Скрипникова наголосила на тому, що за останнім переписом у Карелії налічується 12 800 українців, але «з кожним роком нас стає менше, і не тому, що підвищується смертність, не тому, що українці повертаються на історичну Батьківщину. А тому, що триває асиміляція, падає позитивний імідж України, дедалі більше українців

перестають вважати себе українцями. Це гірка правда. Проте на просторах Росії все ж лунає українська пісня, українська мова. Наші діти й онуки читають українською і спілкуються з нами українською – усе це тільки завдяки тому, що в Росії працюють українські організації, які голосно заявляють про себе. Газета «День» визначила 2012-й Роком – Роком «Списку Сандармоху», а Львівська політехніка взялася за святу справу – проведення академії на цю трагічну тему... Берегти пам'ять про страчених катами українців — наш обов'язок перед мертвими, живими і ненародженими...

— Це сталося на Карельській землі, де в 1930-ті проживало тільки 370 тисяч місцевого населення, а через її табори пройшло понад 3(!) мільйони в'язнів....

— За 17 років комуністичної влади (з 1921 до 1937 рр.) було заарештовано 3 260 678 в'язнів, розстріляно — 63 526 (кожний 50-й). За 1937-1938 роки заарештовано 1 575 259 осіб, розстріляно — 681 692 (кожний другий).

— Безперечно, репресії зачепили всі народи, котрі мали нещастя бути у складі Російської імперії, але мені, як українці, болить те, що було з моїм народом, моєю Батьківщиною, моїми далекими і близькими земляками... Поет-неокласик професор Микола Зеров, творець театру «Березіль» Лесь Курбас, драматург Микола Куліш, письменники: Валер'ян Підмогильний, Павло Филипович, Валер'ян Поліщук, Григорій Епик, Мирослав Ірчан, Марко Вороний, Михайло Козоріс, Олекса Слісаренко, Михайло Яловий, історики: академік Матвій Яворський, професор Сергій Грушевський, науковці: Степан Рудницький, Микола Павлушков, Василь Волков, Петро Бовсунівський, Микола Трохименко, творець Гідрометеослужби СРСР голландець за походженням професор Олексій Вангенгейм, міністр фінансів УРСР Михайло Полоз, науковці Михайло Павлушков... Готуючись до доповіді, я знайшла в історико-літературному альманасі «Соловецкое море» (10-й випуск за 2011 рік, стаття Антоніни Сошиної «Репрессированная наука». — Т.К.) ще десяток славетних українських імен. Знищено генофонд України, а може, й світу... Я часто думаю, яких висот могла б досягти Україна з такими людьми... Мабуть, Японія й Америка залишилися б далеко позаду! І це не вихваляння, бо найголовнішою національною рисою українців є релігійність, надзвичайна працьовитість, порядність, талант до науки, культури тощо. І куди б доля їх не закидала, українці залишають по собі добрі справи на користь країни перебування...».

Зворушливо прозвучала літературно-музична композиція на основі віршів Василя Симоненка у майстерному виконанні учасників народної театральної студії «Хочу» Львівської політехніки (керівник – Анастасія Непом'яща).

Надзвичайно сильне враження на присутніх справила доповідь Юрія Дмитрієва «Спецпоселенці України на території Карелії у 30-х роках ХХ ст.», ілюстрована жахливими зображеннями могил замордованих засланих. Доповідач наголосив, що цифра 1116 далеко не остаточна і запросив українців підключитися до цієї виснажливої, але благородної справи.

І знову уважну тишу залу пронизало могутнє Симоненкове звернення «Виростеш ти сину» у злагодженому виконанні хористів «Орфею».

Сергій Колтирін у своїй доповіді «Збереження пам'яті жертв політичних репресій в 30-ті роки ХХ ст. на території Медвежегорського району Республіки Карелія» наголосив, що гідне вшанування світлої пам'яті мучеників, таврування вічною ганьбою їхніх мучителів необхідне для того, щоб запобігти повторенню подібних злочинів у майбутньому: «Маємо передати молоді пам'ять про тих, хто віддав своє життя за теперішню вільну та незалежну Україну, і тим самим зберегти національну гордість та почуття патріота України – незалежно

від нашого офіційного громадянства. Для цього замало один раз на рік приїзду української делегації до Карелії. Потрібна постійна, планова робота серед учнів та студентів, потрібно пропагувати творчу спадщину геніїв «українського відродження».

Гриць Гайовий, заступник голови Київського товариства політв'язнів і жертв репресій, журналіст і письменник подарував гостям книжку про українську експедицію в урочище Сандармох та зачитав з неї вірші.

Тетяна Крушельницька, доцент кафедри інженерного матеріалознавства та прикладної фізики Львівської політехніки, учасник трьох акцій вшанування жертв репресій в урочищі Сандармох наголосила, що Сандармох – це земля начинена людськими кістками і українцям потрібно їздити туди на прощі, щоб на власні очі все побачити. Вона подякувала гостям за їхню самовіддану працю – розкриття нових таємниць історії.

Символічно прозвучав твір «Горнись до тебе Україно».у злагодженому виконанні Народного чоловічого хору «Орфей».

У заключному слові Ірина Ключковська подякувала учасникам і організаторам ювілейної академії: ректорові Юрію Бобалу, гостям з Республіки Карелія Ларисі Скрипниковій, Юрію Дмитрієву і Сергію Колтирину, голові Львівської облради Олегові Панькевичу, директорові Народного дому «Просвіта» Львівської політехніки Степанові Шалаті, хору «Орфей» і його диригентові п. Вівчарику, струнному квартетові і його керівникові Назарію Яцківу, а також працівникам МІОКу.

Академія транслиувалася у режимі онлайн, демонструвались фотографії з урочища Сандармох.

Завершилася ювілейна академія «Молитвою за Україну» Миколи Лисенка, яку разом із хором «Орфей» заспівав стоячи увесь зал.

- **Презентація мистецького проекту «Едвард Козак мандрує Україною»**

18 грудня у стінах Національного університету «Львівська політехніка» Міжнародний інститут освіти, культури та зв'язків з діаспорою презентував мистецький проект «Едвард Козак мандрує Україною», присвячений 110-ій річниці від дня народження митця. У рамках заходу було відкрито виставку унікальної збірки репродукцій мистецьких творів Едварда Козака, у якій громадськості Львова та студентству вперше було представлено понад сто відреставрованих робіт, виконаних у різних мистецьких жанрах і техніках. Презентація відбулася за підтримки Зарваницької громадської ініціативи та Львівської національної академії мистецтв.

Відкриття виставки, яке відбулося у фойє головного корпусу Львівської політехніки, розпочалося сюрпризом від акторів кафедри театрознавства та акторської майстерності факультету культури і мистецтв Львівського національного університету ім. Івана Франка, які зачитали гумористичний гороскоп Едварда Козака. Презентуючи проект, директор МІОКу Ірина Ключковська зазначила, що виставка всесвітньовідомого українця Едварда Козака, яка вперше презентується саме у Львівській політехніці, згодом помандрує навчальними закладами міст і сіл всієї України із заходу на схід, зокрема завітає до Донецька та Харкова. Пані Ірина зачитала листа від сина Едварда Козака Яреми, який з родиною мешкає у Сполучених Штатах Америки. У своєму листі Ярема Козак висловив глибоку вдячність організаторам від родини Е.Козака за вшанування пам'яті та творчості його батька, зазначивши, що Еко як у довоєнні роки у Львові, так і на еміграції «завжди заступав

українську національну справу (...) й обстоював аспірації українців до державної незалежності».

У своєму виступі в рамках відкриття виставки проректор Львівської національної академії мистецтв Роман Яців зазначив, що на противагу тезі про багатостраждальність українців у ХХ столітті Едвард Козак творив зовсім іншу якість українського духу – наступальну, оптимістичну, відкрити, впевнену та динамічну. Ця іпостась Ека працювала як в обставинах зневіри після поразок національно-визвольних змагань українців у першій половині ХХ століття, так і у діаспорі. За словами мистецтвознавця, творчість Едварда Козака ще за його життя дуже високо оцінювалась у західному світі. Його ілюстрації репродукували поважні польські, німецькі, французькі та американські часописи, декорації Ека з'являлися на американському телебаченні.

Директор Національного музею у Львові ім. А. Шептицького Ігор Кожан відзначив, що у молоді роки львів'янин Е.Козак навчався недалеко від Львівської політехніки у мистецькій школі Олекси Новаківського, де лекції мистецтвознавства читав митрополит Андрей Шептицький. Сьогодні ж творчість Ека навіки вписана в історію українського мистецтва.

Презентацію виставки робіт Едварда Козака продовжив круглий стіл «Едвард Козак в українській та світовій культурі», учасниками якого стали директор МІОКу Ірина Ключковська, лідер Зарваницької ініціативи, Народний депутат України п'яти скликань Тарас Стецьків, проректор ЛНАМ, мистецтвознавець Роман Яців, доцент кафедри видавничої справи і редагування української академії друкарства, письменниця Оксана Думанська, лауреат Національної премії України імені Тараса Шевченка, поет та громадський діяч Ігор Калинець, художник-карикурист, доцент кафедри академічного живопису ЛНАМ Валерій Нестеренко. Також у віртуальному режимі у рамках круглого столу виступив віце-директор Українського наукового інституту Гарвардського університету Любомир Гайда.

Учасникам та слухачам заходу були представлені роботи львівського художника-карикуриста Андрія Крицуна.

Додаток № 2

Гості МІОКу

- **Зустріч з Кирилом Горішнім**

7 березня в МІОКу відбулася зустріч з відомим фотомитцем Кирилом Горішнім. Пан Кирило народився і виріс у Франції в родині українських емігрантів, проте свою долю пов'язав з Україною, тому не вважає себе представником діаспори. «Ви мене часто асоціюєте з діаспорою, а я вже 8 років живу в Україні», – сказав на зустрічі фотомитець.

Варто згадати, що Кирило Горішній відомий також як редактор молодіжного журналу «Качка», який попри таку, на перший погляд, не зовсім серйозну назву, відзначався серйозним підходом до висвітлення української культури.

Під час зустрічі Кирило Горішній розповів про діяльність видавництва «Леополь», засновником якого він є. «Саме так у XVIII-му сторіччі французи називали місто Львів», –

пояснив гість назву видавництва. Серед завдань діяльності Леополя – «по-новому розкрити українську культуру, запропонувати до неї сучасніший підхід». У цьому контексті важливий французький досвід пана Кирила, який він успішно реалізовує в Україні.

Працівники Інституту мали змогу оглянути прекрасні мистецькі і креативні листівки та іншу сувенірну продукцію видавництва «Леополь». Також видавець представив розроблений макет першого графічного роману – «Герой поневолі» Івана Франка. Події твору розгортаються у Львові в 1848 році під час «Весни народів». П. Кирило наголосив, що треба було провести велику дослідницьку роботу, щоб максимально об'єктивно відтворити Львів цього періоду.

• Зустріч з Вірою Вовк та Зоєю Лісовською

20 квітня відбулася зустріч працівників Інституту з Вірою Вовк, українською письменницею з Бразилії та Зоєю Лісовською, українською художницею з Швейцарії. На зустрічі були присутні працівники МІОКу, студенти Російського гуманітарного університету, які проходили стажування у Львівській політехніці, та поет Ігор Трач з дружиною.

Віра Вовк розповіла про нові книги – збірки нечемних, за словами авторки, віршів «Вар'яції на тему кохання» та «Абеткова одиниця», а також про збірку «Чар-писанка», яка напередодні з'явилась в МІОКу. З яскравих вражень останнього часу, якими поділилась поетка, були літературні читання, які відбулися з ініціативи молодого дипломата Ростислава Троненка у кришталевій залі Палати Устя (Бразилія). На вечорі звучала українська, португальська та бразильська поезія з перекладами у виконанні Віри Вовк, Посла України у Бразилії та акторів. Під час візиту до Львова Віра Вовк працювала над листуванням її батька з митрополитом Андреем Шептицьким та готувала передмову до цього видання.

Зоя Лісовська приїхала в Україну не лише відвідати рідну землю, до якої постійно відчуває поклик вернутись, а й у справі видання монографії про батька – художника Роберта Лісовського, над якою працює професор Роман Яців, проректор з наукової роботи Львівської національної академії мистецтв. У Львові пані Лісовську чекала справжня несподіванка: десятикласниця з Дніпродзержинська, яка досліджує життя і творчість Роберта Лісовського, приїхала до Львова і привезла з собою багато цікавих матеріалів про художника.

Після візиту до Львова Віра Вовк та Зоя Лісовська планують відвідати Київ, де запрошені на інтерв'ю з Василем Герасим'юком. Побувати у Мюнхенському університеті, де Вірі Вовк вручатимуть звання почесного доктора *Honoris Causa*. Віра Вовк як справжня поетка на захоплення публіки такою гарною подією відповіла, що краще б проміняла нагороду на одного доброго вірша, бо він безсмертний. А ще у планах – багато подорожей та мистецьких акцій.

На зустріч Віра Вовк привезла дарунки – книги для українських громад в Росії. Ірина Ключковська, директор МІОКу, подарувала шановним гостям книги про діяльність Інституту з 2005 до 2010 рр., запропонувала презентувати видання чи інші творчі роботи мисткинь у Львові та зачитала нову поезію Віри Вовк із збірки «Чар-писанка». Завершилась зустріч словами вдячності та зверненням Віри Вовк до молоді: «Молоді – ви наша надія. Україна буде такою, якою будете ви!»

• Зустріч з Тетяною Ткаченко

7 червня у Міжнародному інституті освіти, культури та зв'язків з діаспорою відбулася зустріч працівників Інституту з Тетяною Ткаченко – головою громадської організації Центру української культури ім. А. Криля «Горлиця», м.Владивосток, Росія .

Під час зустрічі пані Ткаченко розповіла про українське громадське й культурне життя українців на Далекому Сході (Зелений клин). «Українці присутні скрізь, в усіх галузях суспільного життя, – сказала Тетяна Ткаченко,- культурі, освіті, бізнесі, політиці, науці, правоохоронних органах, війську. Багато з них досягли значних професійних успіхів».

Для збереження української ідентичності, українських традицій, національного костюму на Далекому Сході Центр української культури ім.А. Криля «Горлиця» проводить фестивалі, зустрічі, фотовиставки, презентації, відзначає національні та релігійні свята, річниці визначних українців.

З болем Тетяна Ткаченко повідомила, що з українською освітою на Далекому Сході ситуація є невтішною. Українська мова зникає, вона побутує лише серед старшого покоління. Молодь уже зрусифікована, про своє українське походження більшість згадує тільки те, звідки вони родом.

Пані Тетяна, як вчитель української мови, планує втілити в життя ще одну мрію – створити для дітей українську недільну школу.

На завершення зустрічі директор Ірина Ключковська подарувала гості підручник з української мови як іноземної «Крок -1», збірник матеріалів III Конгресу, книгу МІОК 2005-2010р. та компакт-диски керівника Фонду «Рідна країна» Миколи Томенка «Слуханка для української малечі», «Лебеді материнства: Живий голос Василя Симоненка», «Тарас Шевченко. Кобзар» та запросила пані Тетяну до участі у конференціях, конгресах, які проводитиме МІОК.

• Зустріч з Евою Теут

12 травня відбулась зустріч працівників МІОКу з п. Евою Теут, заступником голови Обласного громадського товариства «Український етнокультурний центр» (УЕЦ), вчителькою української недільної школи «Відродження» м.Усть – Каменогорська Східно – Казахстанської області.

Подаємо коротку історичну довідку про українців Казахстану.

Згідно із статистичними даними тепер на території Казахстану проживає понад 400 тисяч українців, які, починаючи з 1989 року розпочали процес творення та структурування своїх громад. Сьогодні у Казахстані функціонує 16 українських об'єднань і понад 50 їх філій і представництв.

У березні 1999 р., у день 185-річчя народження Т.Г.Шевченка, у м.Павлодарі з ініціативи представників Павлодарського, Карагандинського, Акмолинського, Семипалатинського, Петропавлівського українських національно-культурних центрів за участю дипломатів посольства України в Казахстані, представників УГК Церкви проведена установча конференція, де було створено «Асоціацію «Українці Казахстану», головою якої є заслужений працівник культури України, член Ради Асамблеї народів Казахстану Михайло Парипса.

Тепер до складу Асоціації входять 12 українських центрів. До засновників згодом приєдналися українці Кустанаю, Сатпаєва, Усть-Каменогорська, Алмати, Таразу, Уральська, Атирау.

У республіці працюють недільні школи національного відродження (ШНВ). Такі школи по 6-10 років функціонують у Павлодарі, Астані, Петропавловську, Усть-Каменогорську. Сьогодні є проблема з відкриттям нових та роботою існуючих українських недільних шкіл. Важко залучати до цих закладів дітей та онуків.

Знаковою подією у житті українців Казахстану був 1994 рік, коли вийшов у світ перший номер українського республіканського тижневика "Українські новини", а його першим редактором і організатором редакції був доктор філології Олександр Гаркавець, тепер головний редактор – кандидат філологічних наук Тарас Чернега. Це було перше у світі українське видання, що видавалося українською діаспорою за допомогою і за рахунок коштів країни перебування українців.

Характерним у житті українських центрів Казахстану є проведення культурологічних масових заходів, що віддзеркалюють культуру, традиції і побут українського народу, у цих святах беруть участь представники багатьох національностей і народностей, якими так багата казахська земля.

Традиційним стало проведення свят, присвячених Різдву, Великодню, дню народження Т. Г. Шевченка, Дню незалежності України. Творчі колективи українських центрів є постійними учасниками заходів, які проводяться на честь державних і народних свят Республіки Казахстан.

МІОК протягом багатьох років співпрацює з головою республіканського громадського об'єднання «Асоціація «Українці Казахстану» п.Михайлом Парипсою та з головою Ради українського культурного центру «Ватра» м.Астани, редактором республіканської газети «Українські новини» Тарасом Чернегою, Посольством України у Казахстані.

Сьогодні до нас завітала ще одна представниця з української громади міста Усть-Каменогорська – Єва Теут.

Пані Єва поінформувала, що УЕЦ був створений у 2000 році при обласному будинку Дружби м. Усть-Каменогорська.

Основною діяльністю УЕЦ є пропаганда культури, традицій та звичаїв українського народу, збереження та вивчення української мови, проведення фестивалів, конкурсів, творчих вечорів та інших заходів, присвячених державним та релігійним святам.

При УЕЦ діє недільна українська школа «Відродження». Учні не тільки вивчають українську мову та літературу, а також постійно проводять різні культурно-масові заходи, зокрема творчі вечори, присвячені Т. Г. Шевченкові, Л. Українці, І. Франкові та іншим визначним діячам України. Традиційним стало проведення кожного року Обласного фестивалю української творчості «Вишнева Україна – пісня солов'їна».

Пані Теут передала Ірині Ключковській проект договору про наміри співпраці між Східно – Казахстанським державним технічним університетом ім. Д.Серікбаєва та Національним університетом «Львівська політехніка».

На завершення зустрічі Ірина Ключковська запросила гостю взяти участь у IV Міжнародному Конгресі, присвяченому 200 – річчю від дня народження Т.Г.Шевченка, який відбудеться у серпні 2013 року і подарувала компакт-диски керівника Фонду «Рідна країна» Миколи Томенка «Слуханка для української малечі», «Лебеді материнства: Живий голос Василя Симоненка», «Тарас Шевченко. Кобзар».

- **Зустріч з Тетяною Лебединською**

13 липня у Міжнародному інституті освіти, культури та зв'язків з діаспорою Національного університету «Львівська політехніка» відбулася зустріч з відомою дослідницею з Санкт-Петербурга, кандидатом філософських наук, доцентом, професором, членом Національної спілки письменників України, кавалером ордена княгині Ольги III ступеня Тетяною Лебединською.

Під час зустрічі пані Тетяна розповіла про проведення українсько-російських міжнародних семінарів, які вона організовує із 2000 року. Метою цих семінарів є показати транскультурні відносини між Україною та Росією через об'єктивні історичні факти. За результатами роботи семінарів видано 12 збірників і стільки ж календарів, приурочених до кожного з семінарів. Також було проведено 3 виставки: «Шевченківський Петербург», «Український некрополь Санкт-Петербурга», «300 років українському Санкт-Петербургу»

Дослідниця розповіла, що наступний семінар у 2013 році буде мати назву «Українська топоніміка на карті Санкт-Петербурга». За результатами семінару планується видати карту з вулицями, назви яких стосуються України та українців.

У 2014, у ювілейний Шевченківський рік, заплановано проведення семінару «Шевченко і його петербурзьке оточення». Захід має відбутися у приміщеннях Петербурзької академії мистецтв – закладі, де у свій час навчався Тарас Шевченко, і тут же провів останні роки життя. Саме тут знаходиться меморіальний музей-кімната, у якій 10 березня 1861 року Великий Кобзар відійшов у вічність, а також поруч церква, з якої його проводжали в останню путь на Смоленське кладовище, де тіло Шевченка спочивало протягом 50 днів до перенесення на Канівські схили. До слова, Тарас Шевченко прожив у Санкт-Петербурзі 17 років!

Також пані Тетяна розповіла про святкування 200-ліття від дня народження Євгена Гребінки, які проходили в цьому році. Євген Гребінка був близьким другом Тараса Шевченка, прожив у Петербурзі 15 років. Дослідниця констатувала, що ім'я Євгена Гребінки, на жаль, зараз набагато менш відоме, ніж його романс «Очі чорні». Тому дослідниця виступила з ідеєю організувати сучасний молодіжний фестиваль під однойменною назвою, який би популяризував ім'я письменника.

Окрім того, пані Тетяна веде широку діяльність з упорядкування могил українських діячів на цвинтарях Санкт-Петербурга. Зокрема, під час зустрічі вона розповіла про виконані роботи на Нікольському цвинтарі Олександро-Невської лаври. У видавництві «Світоч» (Київ) вийшла книга пані Тетяни «Український некрополь Санкт-Петербурга», з якої можна довідатися про більш як 150 могил видатних діячів української культури.

У свою чергу, директор Міжнародного інституту освіти, культури та зв'язків з діаспорою Ірина Ключковська розповіла гості про заходи, які проводитиме Інститут і запросила взяти в них участь.

На завершення зустрічі пані Тетяна отримала у подарунок комплект видань Міжнародного інституту освіти, культури та зв'язків з діаспорою. У свою чергу, пані Тетяна подарувала МІОКУ збірник матеріалів семінарів, організатором яких вона була.

- **АКАДЕМІЯ ПАМ'ЯТІ Івана Фещенка-Чопівського**

19 листопада Національний університет «Львівська політехніка», Міжнародний інститут освіти, культури та зв'язків з діаспорою, Інститут прикладної математики і фундаментальних наук, кафедра прикладного матеріалознавства та обробки матеріалів

спільно з Громадським просвітницьким фондом імені Івана Феценка-Чопівського «Джерело» уже втретє вшанували пам'ять славетного вченого-металознавця світового рівня, педагога, патріота і державотворця Івана Феценка-Чопівського (1884-1954) – автора понад 200 наукових праць, дійсного члена Наукового товариства імені Шевченка, члена-кореспондента Академії технічних наук у Польщі, Інституту заліза і сталі в Лондоні (Iron and steel Institute of metal), Американського Товариства Металургів (American Society of metals), Німецького товариства металургів (Verein der deutscher Eisenhüttenleute).

Знаковим було те, що цьогорічний захід відбувся у форматі Академії Пам'яті та присвячений ще двом визначним постатям української культури і національно-визвольних змагань – Олені Телізі (1906-1942) та Михайлові Дяченку (Маркові Боеславу, 1910-1952).

Львівська політехніка, найстаріша вища технічна школа Східної Європи, розуміючи важливість виховання духу патріотизму серед студентської молоді, традиційно звернула увагу на повернення замовчуваних визначних імен української науки і культури у науковий та просвітницько-інформаційний простір України.

А ім'я Івана Феценка-Чопівського дороге Політехніці ще й тому, що він викладав на кафедрі металургії Української (таємної) політехніки у Львові поряд з такими відомими іменами як Микола Чайківський (математика), Петро Холодний старший (фізика і хімія), Йоаникій Шимонович (суспільна економія), В. Білинський (математика) та іншими славетними професорами.

Академія Пам'яті проходила у 20-ту річницю заснування Громадського просвітницького фонду імені Івана Феценка-Чопівського «Джерело», яке увесь цей тривалий час плідно працює для повернення імені Івана Феценка-Чопівського як науковця, педагога, політика, державного діяча, Великого Українця в Україну назавжди.

У рамках Академії Пам'яті відбулася презентація видань Фонду і вручення ювілейних відзнак Львівського управління культури та Громадського просвітницького фонду імені Івана Феценка-Чопівського активним діячам української науки і культури.

- **Панельні дискусії 56-ї сесії Комісії ООН**

На панельній дискусії 56-ї сесії Комісії ООН зі статусу жінок (27.02-2.03 2012 р. Нью-Йорк), яку було організовано Світовою Федерацією Українських Жіночих Організацій за підтримки Посольства України у США та у співпраці з Конфедерацією неурядових організацій з дорадчим статусом при ООН (CoNGO), було виголошено доповідь Ірини Ключковської, директора Міжнародного інституту освіти, культури та зв'язків з діаспорою Національного університету «Львівська політехніка» (МІОК), «Українська жінка села: контекст сучасних реалій».

Щорічні сесії ООН зі статусу жінки (CSW) об'єднують експертів та активістів з цілого світу, які працюють над забезпеченням прав та правового захисту жінки, доступу жінок до політичних та економічних свобод та до якісного медичного обслуговування. Цей Міжнародний форум представляє унікальну можливість для обговорення важливої проблематики, що стосується жінки у світі, а також є доброю нагодою поділитися досвідом найкращих практик для подолання дискримінації та зміцнення становища жінки.

Цьогорічна панельна дискусія була присвячена питанням розширення прав і можливостей жінок у сільських районах та ролі жінки у досягненні сталого розвитку. На панельній дискусії прозвучали доповіді від України: Олени Суислової, яку висунуто

кандидаткою від нашої держави до складу Комітету з усунення дискримінації щодо жінок при ООН на термін 2013-2016 рр. та Ірини Ключковської, директора МІОК НУ «Львівська політехніка», яка у своїй доповіді представила розгорнений аналіз соціально-економічної ситуації української жінки у селі.

- **Х-ий Ювілейний Конгрес Світової Федерації Українських Жіночих Організацій**

11 – 14 жовтня 2012 р. у приміщенні Українського Національного Об'єднання в Торонто відбулася історична подія – Х Конгрес Світової Федерації Українських Жіночих Організацій за участю вісімдесяти офіційних делегатів із найвіддаленіших куточків світу.

З чотирьох континентів прибули сюди делегати складових організацій СФУЖО. На Конгресі були представлені : Союз Українок Америки; Об'єднання Жінок Оборони Чотирьох Свобід Ураїни (США); Ліга Українських Католицьких Жінок Канади; Організація Українок Канади ім. Ольги Басараб; Ліга Ураїнок Канади; Союз Українок Канади; Організація Ураїнських Жінок у Великій Британії; Союз Українок Франції; Союз Українок Австралії; Союз Українок Аргентини; Об'єднання Жінок „Просвіти” Аргентини; Союз Українок Польщі; Союз Українок Естонії; Асоціація Українських Жінок-робітниць в Італії.

Конгрес відбувся під гаслом : „Разом працюємо, будуємо і захищаємо”.

Серед Почесних Гостей: Оксана Бризгун-Соколик – Почесна голова СФУЖО; Ірина Ключковська – директор Міжнародного Інституту освіти, культури та зв'язків з діаспорою Національного університету „Львівська політехніка”; мгр. Надія Шмігель – голова комісії СФУЖО до НДО ООН ; д-р Христина Дурбак (США); Ірина Куровицька – Головна репрезентантка до ООН від Міжнародної Ради Жінок (Союз Українок Америки) ; члени місцевого, провінційного і федерального парламентів.

Впродовж трьох днів було проведено 5 круглих столів, прийнято численні резолюції та конкретні пропозиції, які слугуватимуть дороговказом у праці екзекутиви СФУЖО на наступних 5 років.

Учасники конгресу висловили щиросердечну подяку уступаючій голові СФУЖО , невтомній громадській діячці п. Марії Шкамбарі за багатолітню, віддану і сумлінну працю на ниві захисту прав української жінки та для розбудови справді незалежної та демократичної Української Держави. Управа СФУЖО нагородила Марію Шкамбару званням „Почесна голова СФУЖО”.

Х Конгрес обрав нову екзекутиву СФУЖО. Головою Світової Федерації Українських Жіночих Організацій було обрано п. Орісю Сушко, яка має величезний досвід громадської діяльності. Зокрема п. О. Сушко очолювала крайову управу КУК, була членом ради СКУ тощо. Пані Оріся Сушко вклала багато зусиль у відстоювання рівноправності жінки та протидії торгівлі людьми.

- **Директор МІОКу на запрошення Світової Федерації Українських Жіночих Організацій взяла участь у роботі Х –го Ювілейного Конгресу СФУЖО, що відбувся 11-14 жовтня 2012 року у Торонто, Канада.**

За словами Ірини Ключковської «Конгрес був організований та проведений бездоганно. Українське жіноцтво світу продемонструвало здатність до конструктивної згуртованої праці, вміло відповідаючи на виклики перед якими опинилися Україна і світ у Третьюму тисячолітті. Українка у світі продовжує кращі традиції своїх попередниць, дбаючи про

збереження української ідентичності у країнах проживання, плекаючи мову, культуру та українську освіту. У новітньому часі грамотно дає відповіді на нові питання, посилюючи свою роботу не лише у своїх громадах, але й активно долучається до роботи у провідних міжнародних організаціях. Участь СФУЖО, яка має дорадчий статус у роботі ООН, важко переоцінити. Налагоджуючи та розвиваючи співпрацю з жіночими організаціями в Україні, СФУЖО таким чином реалізує основоположний принцип єдності держави України та світового українства. Висловлюю глибоку вдячність пані Марії Шкамбарі, почесній голові СФУЖО, за запрошення, високу оцінку праці інституції, яку я маю честь очолювати, за опіку і любов, яку я відчувала повсякчас. Щиро дякую за гостинність, увагу і турботу пані Ірені Паттен, члену новообраної ексекютиви, яка впродовж мого перебування гостила мене. Схиляюся перед самовідданою працею пані Галини Ковалевич, яка впродовж тривалого часу підтримувала мене і зробила все можливе, щоб співпраця МІОКу і СФУЖО набула реального конструктивного змісту. Слова щирої вдячності адресую також команді СФУЖО, СКУ, Шкільної Ради та газети «Новий Шлях», зокрема пані Лесі Шубеляк, Жені Петровій, Лесі Панько, Оксані Левицькій, Ганні Кисіль, Ганні Шипетик за опіку і турботу.

Вітаю пані Орісю Сушко з обранням на посаду голови СФУЖО і висловлюю від імені колективу МІОКу готовність до співпраці.

Під час перебування у Торонто Ірина Ключковська взяла участь у таких заходах:

1) виступила з доповідями на X Конгресі Світової Федерації Українських Жіночих Організацій «Новий український феномен: транснаціональна родина» та «Досягнення української жінки III тисячоліття»;

2) взяла участь у роботі: круглих столів X Конгресу Світової Федерації Українських Жіночих Організацій на тему «Роль української жінки в Організації об'єднаних Націй», «Образ української жінки в медіа»;

3) в обговоренні результатів панельної дискусії 56-ї сесії Комісії ООН зі статусу жінок (27.02-2.03 2012 р., Нью-Йорк), яку було організовано Світовою Федерацією Українських Жіночих Організацій за підтримки Посольства України у США та у співпраці з Конфедерацією неурядових організацій з дорадчим статусом при ООН (CoNGO), де було виголошено доповідь п.Ключковської «Українська жінка села: контекст сучасних реалій».

4) у засіданні Шкільної Ради м. Торонто та виступила з доповіддю про освітній напрям роботи Міжнародного інституту освіти, культури та зв'язків з діаспорою Національного університету «Львівська політехніка»;

5) у роботі Шкільного комітету Шкільної Ради м. Торонто та виступила з доповіддю про методику викладання української мови як іноземної.

Результати перебування:

1) обговорено з членами Шкільної Ради перспективи співпраці щодо реалізації плану заходів Міністерства освіти, науки, молоді та спорту України стосовно підтримки та розвитку українського шкільництва за кордоном, створеного за дорученням Прем'єр-міністра України М.Азарова щодо вирішення питань, порушених на V Всесвітньому Форумі Українців (№ 45 840/1/1-11);

2) налагоджено контакти та досягнуто домовленість про перспективу співпраці з новообраним виконавчим комітетом Світової Федерації Українських Жіночих Організацій;

3) налагоджено контакти та досягнуто домовленість про перспективу співпраці з комісією СФУЖО до ООН та репрезентантами до ООН від Міжнародної Ради Жінок;

4) проведено презентацію діяльності Міжнародного інституту освіти, культури та зв'язків з діаспорою Національного університету Львівська політехніка» та досягнуто домовленість про співпрацю з провідними українськими світовими організаціями.

Додаток № 3

Проект «Назустріч новій хвилі»

МІОК є однією з перших державних інституцій в Україні, які займаються проблемами трудової міграції. Інститут є співрозробником Львівської регіональної програми зв'язків з трудовими мігрантами та реемігрантами.

• **22 березня у Львові відбулася Міжнародна науково-практична конференція «Транснаціональні сім'ї як наслідок української трудової еміграції: проблеми та шляхи їх розв'язання».** Ініціаторами проведення конференції виступили Міжнародний інститут освіти, культури та зв'язків з діаспорою НУ «Львівська політехніка» (МІОК), Всеукраїнський благодійний фонд «Запорука» та Благодійна асоціація «Солетерре».

Основною метою конференції було об'єднання зусиль органів державної влади та місцевого самоврядування, громадських організацій, членів родин трудових мігрантів та науковців для пошуку способів вирішення проблем, пов'язаних з формуванням новітнього феномену – транснаціональних сімей, які виникли внаслідок зовнішньої трудової міграції з України.

Відкрив конференцію проректор з науково-педагогічної роботи і питань соціального розвитку НУ «Львівська політехніка» Б.В.Моркляник, який у своєму виступі зауважив, що питання трудової міграції для України не є новими. Ще у 20-ті роки минулого століття митрополит Андрей Шептицький зазначив, що у зв'язку з трудовою міграцією страждає ціла сім'я, економічна безвихідь штовхає українців шукати щастя на чужині, наголосив про важливість збереження сили духу кожної людини. З цього часу минуло сто років, однак, як зазначив пан проректор, проблеми та завдання для галичан залишаються незмінними, і тому питання збереження сім'ї в умовах глобалізаційних процесів надалі є важливими.

Директор МІОКу, Ірина Ключковська розповіла, що проблеми наслідків трудової еміграції українців знаходяться у полі зору МІОКу вже протягом кількох років. Успішно був реалізований проект Інституту «Діти емігрантів про себе». Пані Ключковська зазначила, що сьогодні Україна є частиною глобалізованого світу, проте наслідки трудової міграції українців мають своє «національне забарвлення» і тому потребують уваги науковців, представників державного та громадського сектору, церкви, ЗМІ.

Президент ВБФ «Запорука», Наталія Оніпко наголосила на тому, що відчуває гордість за те, що саме МІОК та ВБФ «Запорука» стали ініціаторами проведення цієї конференції, оскільки тема транснаціональної сім'ї є нова і винесена не обговорення чи не вперше на такому рівні. «Міграція була, є і буде існувати, і ми повинні навчитися жити з цим явищем... ми повинні говорити не тільки про проблеми дитини мігранта чи самого мігранта, ми

повинні охоплювати проблеми комплексно» – зазначила пані Оніпко, а також наголосила на тому, що кордон не повинен стати руйнівною силою для сімейних відносин.

Наталія Мацкевич, заступник голови представництва МЗС у Львові, у своєму виступі виокремила основні аспекти транснаціональних родин, які з точки зору консульського обслуговування потребують окремої уваги: робота щодо спрощення дозвільних процедур проживання та працевлаштування трудових мігрантів, а також здобуття освіти, соціальне та пенсійне забезпечення з тим, щоб людина не відчувала на собі тягар терміну «трудова мігрантка» або «дитина мігранта». Пані Мацкевич також прокоментувала стан договірно-правової бази України, що стосується регулювання проблем трудової міграції, та окреслила основні організації, які надають фахову юридичну підтримку трудовим мігрантам.

Олена Малиновська, старший науковий співробітник Національного інституту стратегічних досліджень, наголосила на проблемі концептуалізації поняття «транснаціональна сім'я», зауваживши, що, на відміну від західних досліджень, в українському та російському науковому дискурсі цей термін взагалі не використовується. Таким чином, пані Малиновська представила учасникам аналіз поняття «транснаціональної сім'ї», здійснений на основі західних досліджень та розповіла про наслідки транснаціоналізації родин.

Алессандро Бальдо, директор програми з міграції та спільного розвитку Благодійної асоціації «Солетерре» (Італія) зауважив, що в Італії приділяється багато уваги питанню сім'ї, навів основні статистичні дані про українців у Італії, зокрема розповів, що українська громада в Італії займає 4-те місце, при цьому частка жінок складає 80%, вікова категорія цих жінок – 40 – 60 років, близько 20% українців проживають на півдні Італії, а також окреслив основні благодійні ініціативи асоціації «Солетерре» у сфері підтримки трудових мігрантів. На завершення виступу пан Алессандро наголосив на необхідності сконцентруватися на проведенні соціологічних досліджень міграційних процесів та правових аспектах транснаціональних родин.

Григорій Селещук, голова Комісії УГКЦ у справах мігрантів, долучився до дискусії щодо наукового дискурсу терміну «транснаціональна сім'я», а також наголосив, що необхідно формувати власну дослідницьку візію для того, щоб знайти практичний спосіб допомоги цим родинам. Пан Селещук розповів про результати проведеного дослідження «Виклики та адаптаційні резерви полілокальних родин українських трудових мігрантів», метою якого була розробка методик роботи з такими родинами.

Антонелла Коломбо, представник відділу у справах іноземців Міської ради Мілану, розповіла про особливості міграційного потоку до Ломбардії, яка займає 4-те місце за кількістю українських трудових мігрантів в Італії. Пані Антонелла зауважила, що українська трудова імміграція в Італію постійно зростає та представила комплексну статистику міграційних потоків українців до Італії. Її статистичні висновки підтримала Тетяна Кузик, радник з питань країн Східної Європи Міської Ради міста Риму, зауваживши, що у Римі частка жінок серед українських трудових мігрантів складає 86%, а Італія є другою країною реципієнтом українських трудових мігрантів. На думку пані Тетяни, статистичні дані є більш, ніж переконливими для зосередження особливої уваги державних органів влади України для збільшення квот в українських представництвах за кордоном, зокрема посольствах, консульських відділах, Комерційній палаті українців в Італії, а також забезпеченні дієвості державних бюджетних програм, націлених на підтримку діючих закордонних організацій. «Ми знаємо, що між підписанням угоди та її ратифікацією часом

тривають місяці або й роки, – наголосила пані Тетяна, – але пам’ятаймо, що це періоди життя наших співгромадян за кордоном, їх сімей, тому є важливим прискорити ці дії». Крім того, пані Кузик розповіла про нові можливості для культурної самоідентифікації українців у Італії, зокрема про відкриття у Римі Центру української культури та активність українських громад у цій сфері, а також поінформувала учасників конференції про створення Інституту уповноваженого міського голови з питань інтеграції іноземних громад в столиці Італії та про його роботу, про прийняття в Брюсселі закону ЄС про правовий статус хатніх працівників, і наголосила на важливості лобювання цього питання з метою прискорення ратифікації цього закону усіма країнами-членами ЄС. Не оминула увагою пані Кузик і проблему фінансування освіти українців за кордоном, зокрема в Італії, вирішення якої сприяло б зворотній міграції, а також розробки програм літніх українських таборів для батьків та дітей з метою сприяння возз’єднання сімей.

Михайло Ратушний, Голова Української Всесвітньої Координаційної Ради, зауважив, що «ми часто говоримо про цифри, обсяги грошових трансфертів тощо, але доволі часто ми оминаємо увагою проблеми конкретної людини, сім’ї, оскільки за кожною цифрою стоїть конкретна доля, біль..., тому сьогодні важливо про це говорити». Пан Ратушний підкреслив роль громадських організацій та церковних структур у допомозі трудовим мігрантам, наголосив на браку наукових досліджень української трудової еміграції до Росії, а також на трансформаціях транснаціональних сімей у міжнаціональні. На завершення виступу пан Ратушний зазначив, що будь-яке явище можна перетворити з виклику на шанс.

Під час наукового діалогу було обговорено питання феномену транснаціональної сім’ї в академічному дискурсі та медіа-просторі; трансформації міграційних процесів в Україні та їх можливі наслідки для сімей мігрантів; економіко-правовий, соціально-психологічний та освітньо-культурний виміри транснаціональних сімей. Зокрема, Франческа Віанелло (Італія) порушила проблему пенсійного забезпечення мігрантів та питання її нормативно-правового регулювання; Євгенія Вірц представила результати двох досліджень, проведених на кафедрі міграційних і гендерних досліджень в університеті Франкфурт-на-Майні (Німеччина), в яких розкрито особливості формування соціальних мереж у рамках транснаціональних сімей; Марія Швед та Марія Альчук наголосили на зміні у світоглядах щодо ставлення до міграції та проблемах вишколу педагогів з урахуванням міграційної компоненти; Уляна Садова виділила основні вектори ризику членів транснаціональної сім’ї та представила основні результати дворічного дослідження, проведеного Інститутом регіональних досліджень НАН України щодо регіональних особливостей трудової міграції в Україні та пропозиції регіональної специфіки міграційної політики; Галина Католик представила уривок фільму, що був відзнятий в процесі проведеного дослідження проблем дітей трудових мігрантів, і попередньо був представлений на Європейському Конгресі 2009 року та озвучила основні висновки проведеного дослідження. Перегляд фільму та проблеми психологічного характеру транснаціональної родини викликали реакцію усіх учасників конференції та бурхливу дискусію. Андрій Васькович, голова МБФ «Карітас» в Україні, підняв на обговорення також проблеми не лише дітей, але й престарілих батьків трудових мігрантів, а отець Василь Поточняк наголосив на необхідності мобілізації зусиль та консолідації усіх структур для просування проблем міграції на державний рівень.

У рамках конференції «Транснаціональні сім’ї як наслідок української трудової еміграції: проблеми та шляхи їх розв’язання» відбулося офіційне відкриття фотовиставки

«Благодійність крізь призму об'єктива», основним організатором якої є Український форум благодійників – перша в Україні професійна асоціація благодійних фондів, організацій і бізнес-компаній, які займаються благодійністю. На фотовиставці було представлено 38 кращих фотографій, обраних з понад 200 фоторобіт, які надійшли з усіх куточків України на II Всеукраїнський фотоконкурс «Благодійність крізь призму об'єктива». Добирало світлини професійне журі, до складу якого увійшли як відомі на весь світ українські фотографи (Ігор Гайдай та Юрій Косін), так і представники міжнародних благодійних інституцій (Фонд «Відродження» та Фонд Ч.С. Мотта), а також Представництва ООН в Україні.

Секційне засідання «Практика роботи з транснаціональними сім'ями» носила прикладний характер. Ярина Хомцій, директор представництва ВБФ «Запорука» у Львівській області, розповіла про основні напрямки роботи українсько-італійського центру консультування мігрантів, зокрема про способи підвищення обізнаності населення та правову підтримку, орієнтування на прийняття спільного усвідомленого рішення, полегшення процесу спілкування з рідними, спрямування на створення спільного робочого проекту (психологічна консультація). К'яра Лайнаті, Керівник центру для іноземних громадян та їхніх сімей (Італія), розповіла про психологічні аспекти роботи з трудовими мігрантами та членами їх сімей, виділила основний досвід планування майбутнього сім'ї, стереотипи щодо дітей та сімей мігрантів, проблеми у навчанні тощо. Серед основних пропозицій пані Лайнаті були озвучені наступні: необхідність співпраці між італійськими та українськими державними установами з метою покращення їх роботи, спрощення бюрократичних процедур та доступ до достовірної інформації, руйнування негативних стереотипів щодо сімей мігрантів, зокрема у ЗМІ, підтримка інвестиційних проектів мігрантів, які повертаються.

Наочно побачити практичну роботу скайп-центрів для сімей трудових мігрантів учасники конференції могли завдяки відеоролику Людмили Яременко, в якому було представлено Програму обслуговування заробітчанських родин в м. Стрию (Львівська обл.) спілкування за допомогою скайп-зв'язку у рамках програми ВБФ «Запорука» «Спілкуймося без кордонів». Люмомир Клепач теж розповів учасникам про досвід створення скайп-центру для родин мігрантів у селі Доброгостів (Львівська обл.). Марина Пасечник наголосила на важливості існування гарячої лінії для трудових мігрантів та описала досвід роботи МТЖК «Відродження нації» у цій сфері. Практичний досвід роботи МБФ «Карітас» в Україні представила Зоряна Лукавецька, описавши основні напрямки роботи семи центрів «Карітас» у Львівській області.

Цікавим та емоційним завершенням секційного засідання став майстер-клас «Відчуття, емоції та спілкування для сімей трудових мігрантів», який провели Мар'яна Нич, психолог представництва ВБФ «Запорука», та К'яра Сараченно, психолог Благодійної асоціації «Солетерре».

• З 28 лютого до 1 березня на Київських діалогах у Берліні презентовано дослідження МІОКу щодо міграційних та реінтеграційних настроїв наших співгромадян (доповідачі Ірина Ключковська та Оксана П'ятковська).

Цьогорічні Київські діалоги (<http://www.kiev-dialogue.org/>) присвячено українській міграції. Участь широкого представництва в обговоренні міграційних питань з українського боку засвідчила про готовність України до діалогу. Адже впродовж тривалого часу питання

«четвертої хвилі еміграції» з України було поза науковим, політичним та суспільним дискурсом через сформований негативний стереотип трудівника емігранта. МІОК поставив собі за завдання актуалізувати питання трудової еміграції в українському суспільстві та утверджувати позитивний образ трудового емігранта.

Серед організаторів заходу були Фонд ім. Гайнріха Бьоля, фундація «Реновабіс», Фонд «Відродження», ПАУСІ, Центр Разумкова, а також Комісія УГКЦ у справах мігрантів.

Участь у форумі взяло понад двісті учасників – депутати Верховної ради України та Бундестагу, експерти у справах міграції, діячі Української греко-католицької та римокатолицької церков у Німеччині, громадські лідери Європи та журналісти. Зокрема, Тарас Стецьків, народний депутат; владика Йосиф Мілян, єпископ-помічник Київської архієпархії УГКЦ; д-р Ярослав Грицак, професор. УКУ; Григорій Селещук, голова Комісії УГКЦ у справах мігрантів; д-р Олена Малиновська (Національний інститут стратегічних досліджень), Ігор Марков (Національна академія наук України), д-р. Олександр Сушко, керівник Інституту Євро-Атлантичного Співробітництва ті ін.

Дискутанти дійшли висновку: 1. Україна вписується в міграційну мозаїку глобалізаційного світу, є його частиною. 2. Міграційні процеси є серйозним викликом для багатьох європейських країн, зокрема для Німеччини та України. 3. Успішне розв'язання міграційних проблем вже не може бути врегульовано сьогодні звичними кордонами та візовими процедурами. А тому потребує принципово нового розуміння від політичних влад та суспільств. 4. У сучасних реаліях необхідний пошук нових механізмів регулювання міграційних процесів.

Ключовою тезою, яка лягла в основу всіх подальших виступів, була теза владика Йосифа Міляна, єпископа-помічника Київської архієпархії УГКЦ, який, окреслюючи стратегію Церкви у співпраці з трудовими емігрантами, основний акцент поставив на Людині, її духовності та її потребах.

Григорій Селещук, голова Комісії УГКЦ у справах мігрантів, зазначивши, що Церква звертає увагу на неефективність різних правових норм у сфері міграції, сказав зокрема: «Я дуже радий, що одним із основних висновків нашого діалогу стала потреба в пошуку нових механізмів регулювання міграційних потоків. В центрі такого діалогу повинна бути людина».

На думку Норберта Цируса, експерта Гамбурзького інституту соціальних досліджень, міграція – це вже факт, тому сьогодні треба говорити про наслідки. «Це явище передусім зумовлено вибором особи, а також політикою та економікою в її країні», – вважає він.

Цю думку підтримала і Віола фон Крамон-Таубадель, депутат Бундестагу, наголосивши на важливості захисту прав мігранта: «Ми знаємо, що частина українців приїхали до Німеччини нелегально, і тому вони інколи не мають можливості повернутися додому, але ми також розуміємо, що вони хотіли б приїхати до нашої країни лише на конкретний час. Я думаю, що такі фахівці могли б отримати візу і дозвіл на працю, а також можливість взяти зі собою власну сім'ю. Перш, ніж ми почнемо запрошувати фахівців, ми повинні потурбуватися про їхні права», – вважає депутатка.

За словами д-ра Рейхальда Ернста, близько 6,5 млн. кваліфікованих працівників потребуватиме Німеччина у найближчому часі. «Як Німеччина, так Україна повинні працювати на те, щоб створити гідні умови для мігранта», – вважає експерт. Отже, Європа готова приймати іммігрантів, тому розробляє та імплементує різні моделі залучення іммігрантів, зокрема модель використання так званої надлишкової робочої сили.

У своєму виступі доц., канд.пед.наук Ірина Ключковська, директор МІОК, говорила про наслідки трудової еміграції для України, зокрема про появу такого явища як «соціальне сирітство», яке набуло загрозливих масштабів. Порушила також проблему самотніх батьків похилого віку, які залишилися без опіки власних дітей. Представлені матеріали соціологічного обстеження міграційних настроїв підтвердили гіпотезу про намір українців емігрувати на роботу за кордон. Майже 40% молодих людей декларують бажання виїхати з України. Оксана П'ятковська, науковий співробітник МІОК, під час обговорення аспектів «циркулюючої міграції» наголосила на питаннях пов'язаних з поверненням трудових мігрантів на батьківщину. Було оприлюднено попередні результати пілотного дослідження особливостей зворотної міграції, розпочатого МІОК у 2011 р. Науковець зазначила, що лише третина українських трудових мігрантів декларує бажання повернутися на Батьківщину, при цьому 93% із них ще можуть змінити своє рішення. Серед найголовніших чинників, що можуть сприяти поверненню українських трудових мігрантів, О. П'ятковська назвала наявність демократії, політичної стабільності та зниження корупції в державних органах влади, про що зазначило понад 80% респондентів.

Крім того, під час обговорення проблем «циркулюючої міграції» експертами було наголошено на необхідності нормативно-правового регулювання цього явища, зокрема, на проблемах пенсійного забезпечення, нарахування стажу трудовим мігрантам, а також на кваліфікаційних аспектах.

Розв'язання проблем не є прерогативою однієї зі сторін міграційного процесу. Ці питання мусять бути в полі зору як країни донора, так і країни реципієнта. Лише спільним погодженням дій можна досягти взаємопорозуміння та успіху. Саме тому дискусію Київських діалогів було зорієнтовано на обговорення комплексу питань, в основі яких закладено концепт спільної дії.

Ми ж вбачаємо єдино можливий шлях у вирішенні еміграційних питань в Україні: лише досягнувши економічної стабільності та економічного поступу, політичних свобод та реальної демократії, Україна подолає трудову еміграцію та її негативні наслідки.

• Зустріч з Олегом Гуцьком

10 липня в Міжнародному інституті освіти, культури та зв'язків з діаспорою НУ «Львівська політехніка» відбулася робоча зустріч з Олегом Гуцьком, головою Асоціації українців у Португалії «Собор» та добрим другом МІОКу: учасником трьох Конгресів «Діаспора як чинник утвердження України у міжнародній спільноті» та Міжнародних конференцій, організованих МІОКом, співорганізатором круглого столу «Дитина трудового емігранта: виклики та перспективи».

У ході робочої зустрічі було обговорено низку важливих питань. Насамперед, Ірина Ключковська, директор МІОКу, торкнулася проблеми затвердження Регіональної програми співпраці з трудовими мігрантами, яку попередньо МІОК розробляв спільно з Комісією УГКЦ у справах мігрантів, та продовжує роботу у складі спеціально створеної комісії при Львівській обласній раді. Пан Гуцько висловив свої зауваження до проекту програми та готовність взяти активну участь у її обговоренні на запланованому круглому столі, який відбудеться в приміщенні Львівської обласної ради в серпні 2012 р.

Крім того, було покладено питання організації та проведення соціологічного дослідження серед українських школярів – дітей трудових мігрантів у Португалії. Дане

дослідження заплановано провести за участю МІОКу, кафедри соціології та соціальної роботи НУ «Львівська політехніка» та Асоціації українців у Португалії «Собор».

Ця зустріч відбулася в контексті налагодження співпраці з трудовими мігрантами та представниками громадських організацій українського зарубіжжя нової хвилі еміграції.

Додаток № 4

Інші проекти

- **Творчий вечір кобзаря-лірника Василя Нечепи**

17 лютого відбувся творчий вечір Василя Нечепи – кобзаря-лірника з Чернігова, лауреата Національної премії України імені Тараса Шевченка, народного артиста України, громадського діяча.

У вступному слові директор МІОКу Ірина Ключковська зазначила, що зустріч з Василем Нечепом є продовженням започаткованої на Міжнародній науково-практичній конференції «Тарас Шевченко та кобзарство» (2010 р.) серії заходів з нагоди відзначення 200-ліття Тараса Шевченка.

Творчий вечір розпочався піснею. Співаючи, до зали ввійшов Василь Нечеп, сивочолий чоловік козацької пошти з кобзою в руках, ніби зі зброєю, яку міцно притискав до грудей. На його шиї виднівся маленький натільний тризуб.

Як справжній кобзар, Василь Нечеп розповідав, що діялось у сиву давнину, в яких краях він бував і що бачив, які відомі постаті траплялись на його шляху. Все це кобзар описав у книзі «Рід козацький величавий», яку презентував на цьому вечорі. До слова, завдяки благочинним внескам небайдужих декілька книжок було викуплено для українських громад Росії.

Спершу кобзар ознайомив аудиторію з витоками українського музичного мистецтва. «Співають в Україні праукраїнці ще з часів допотопних. У пам'яті людей з Подніпров'я є пісні з часів мамонтів, а мамонтів, як відомо, не існує вже більше 10-ти тисяч років. Міцні глибокі підвалини мають і наші народні музичні інструменти. 15 тисяч років до Різдва Христового в Мезині, на Чернігівщині, грали на орнаментованих пофарбованих інструментах, виготовлених із кісток мамонта» – розповів Василь Нечеп, після чого проілюстрував звуки цих інструментів в аудіозаписі. Також кобзар показав свою кобзу, яку було виготовлено за зразком інструмента славнозвісного кобзаря Терентія Пархоменка, та розповів про майстра, що створив нову бандуру, – його вчителя Олександра Корнієвського.

Згадував Василь Нечеп і про те, як вів пошуки кобзарського репертуару, зокрема про пісні, записані Олександром Довженком з голосу своєї матері. «Оповіді історію відтворення цих пісень. Натрапив я на них випадково у журналі «Фольклор та етнографія». Там було записано понад 30 текстів і дуже мало мелодій. Я прагнув оживити ці пісні. Виступав з концертами і розпитував про них. Хотів, щоб люди наспівали» – пише автор у книзі «Рід козацький величавий». На творчому вечорі кобзар розповів, як на одному з виступів прочитав пісню Одарки Довженко, до якої не знав мелодії, і одна старенька бабуся нагадала її собі, але дочекавшись кінця концерту, так наслухалася Нечепу, що мелодія вилетіла їй з голови.

Василь Нечепача багато розповів переповненому залу і про свої подорожі з сольними програмами в країни Західної Європи, Австралії, США, про виступи у багатьох школах України, дванадцяти – Австралії, двадцяти шести – Америки тощо. Детальніше про це все можна прочитати у книзі «Рід козацький величавий». Окрім цього, тут зафіксовані фотокопії рідкісних книг з кобзарським репертуаром, уривки сценаріїв концертних програм кобзаря, поради в мистецтві гри на лірі, спогади автора про непересічних українців – композитора Анатолія Пашкевича, Патріарха Мстислава (Скрипника), художника Данила Нарбутова тощо.

Кобзар-лірник Василь Нечепача поміж цікавими історіями зі свого життя співав давні пісні у супроводі кобзи та уривки українських опер під акомпанемент фортепіано. Глядачі проводили кобзаря зі сцени стоячи.

- **Вечір пам'яті Олени Теліги та жертв Бабиного Яру.**

26 лютого камерним вечором поезії Олени Теліги у Марійському товаристві львів'яни вшанували пам'ять нескореної діячки Організації українських націоналістів, яку гестапівці у лютому 1942 року розстріляли у Бабиному Яру під Києвом. Передував цьому заходу вечір пам'яті людей, розстріляних у Бабиному Яру. Цей захід на сцені залу Львівського палацу мистецтв влаштували голова Львівської обласної організації Всеукраїнського жіночого товариства ім. О.Теліги Тетяна Шаленко, Міжнародний інститут освіти, культури та зв'язків з діаспорою НУ «Львівська політехніка» та музей Т.Г. Шевченка Львівського палацу мистецтв.

Режисер та акторка Інна Павлюк об'єднала в одному сценічному дійстві виступи бандуристів, балерин, декламаторів та кінопроекцію із архівними записами Юліана Кутастого і Наталії Попович-Юрчинської. У вечорі взяли участь «теліжанка» Тетяна Шаленко, голова просвітнянського громадського фонду ім. Івана Фещенка-Чопівського «Джерело» Ярослав Гелетій, лауреат всеукраїнських конкурсів Богодар Баглай, секстет бандуристок народної капели «Дзвіночок» Центру творчості дітей та юнацтва Галичини, вихованки балетного класу Ельзи Старикової Львівської хореографічної школи, актори театру ім. Марії Заньковецької Наталія Лісова, Ольга Бакус та Юрій Чеков.

Відзнаки Львівської міськради удостоїлися актори, які на камерній сцені Національного українського драматичного театру ім. М. Заньковецької створили листуванням та поезією Олени Теліги виставу «Або, або». А виконавиця головної ролі – акторка Наталія Лісова (вона ж співавтор разом із Інною Павлюк книжок «Або, Або» та «Я – вогонь! Я- вихор!») отримала за створення сценічного образу Олени Теліги винагороду від Фондації родини Фещенків-Чопівських – мандрівку містами Чехії та Польщі.

Проведення цього заходу є яскравим свідченням того, що ті люди, котрі загинули мученицькою смертю у Бабиному Яру: Олена і Михайло Теліги, Іван Ірлявський, професор Кость Гупало, Іван Рогач, сестри Суховерські та усі ті відомі й невідомі, серця яких билися для України, і через 70, і через 100, і через тисячу літ залишаються в пам'яті свого народу.

- **Презентація збірки Ігоря Калинця «Відчинення вертепу»**

На перетині зимових і весняних днів 22 лютого з ініціативи Міжнародного інституту освіти, культури та зв'язків з діаспорою у Національному університеті «Львівська політехніка» відбулось поетичне «Відчинення вертепу».

Саме таку назву отримала друга збірка Ігоря Калинця, видана вперше начебто у Брюсселі 1970 року, а насправді у лондонському видавництві ОУН, «без згоди і відома

автора». Тоді книга стала справжнім символом свободи для усіх українців в Україні та за її межами. Сьогодні збірка без жодних конспіраторських хитрощів відкрита для читачів у новому перевиданні завдяки видавництву «Піраміда». Проте залишилась її історія, не опублікована у книзі, але від того не менш важлива для розуміння поезії Ігоря Калинця та й усієї епохи шістдесятництва. Презентація перевидання стала чудовою нагодою поговорити і про поетичні шедеври «Відчинення вертепу», і про замовчувані раніше факти з історії українського самвидаву 60-70-х років. І звичайно, перше, про що варто сказати і з чого починається поетична книга – це її назва. У вступному слові ведуча презентації Ірина Ключковська, директор МІОКу, зазначила: «Відчинення вертепу – це відчинення таїнства, таїни, чогось невідомого. І це відчинення – процес незавершений, він триває для кожного з нас, для кожного зокрема, для усіх нас разом і для цілої України».

Процес відчинення продовжується не лише у справі перевидання художніх чи публіцистичних творів, але й у напрямку відкриття історичних фактів, особистостей, які відіграли величезну роль у національно-визвольному русі України. Починаючи з 1972 року, період шістдесятництва, зокрема історію його самвидаву, досліджує історик Юрій Зайцев. На презентації п. Зайцев виступив з чудовою доповіддю, схарактеризувавши той час, окресливши роль тогочасних українських закордонних видавництв, шляхи потрапляння творів до цих видавництв, назвавши осіб, які стали чи не головними героями тих подій. Сьогодні важко уявити, як письменники чи журналісти, політики писали на тонкому папері, ховаючи його у щілини між цеглинами таборових будинків чи камер, пакували їх у целофанові пакунки і передавали поцілунком під час коротких побачень, приховували у майстерно виготовлених отворах валіз. Наступний крок – це були зустрічі з іноземними студентами, журналістами, які з розумінням допомагали і вивозили твори шістдесятників за кордон. Серед них – Ганна Коцур, студентка з Чехословаччини, Петро Миронюк та Павло Головчук з Югославії. Твори Ігоря Калинця, зокрема й «Відчинення вертепу», потрапили за кордон завдяки Ярославові Леміку через тих же осіб – Ганну Коцур, Павла Головчука, Петра Миронюка.

У цьому контексті збірка «Відчинення вертепу» пройшла свій шлях, про що на презентації розповів сам автор, лауреат Національної премії України імені Тараса Шевченка Ігор Калинець. Як окреме опубліковане видання, це була друга за чергою збірка письменника, але у творчому процесі автора вона була третьою. Спершу Ігор Калинець написав добірку поезій про Львів, назвавши її «Експерсії», і надіслав її у видавництво «Молодь» (1962-1963 рр.). Збірка не була видана, але отримала схвальну рецензію Івана Дзюби. Письменник не зупиняється і пише наступну збірку – «Країна колядок», яку разом з попередньою знову ж таки надсилає у згадане видавництво (1965 р.) з більш успішним результатом. Скомпонована з окремих поезій двох перших збірок, у 1966 році виходить малесенька кишенькова книжечка «Вогонь купала». З того, що залишилось, та з доповненнями нових творів Ігор Калинець створює за формою Антоничевої «Книги Лева» ще одну збірку – «Відчинення вертепу» і надсилає вже тепер до видавництва «Радянський письменник». Рецензент збірки Віктор Іванисенко, позитивно відгукнувшись на ці твори, радить деякі поезії забрати і дати іншу назву «Черлений червень» (1967 р.). Ігор Калинець згоджується, але в історії видання цієї поетичної збірки виникають інші обставини. Через самвидав книга у кількох варіантах поширюється, стає популярною і потрапляє за кордон, а саме до Англії. Там лондонське видавництво ОУН бандерівського крила видає збірку Ігоря

Калинця під іншою назвою «Поезії з України», зазначаючи, що книга видана в Брюсселі у видавництві «Література і мистецтво» без згоди і без відома авторів (1970 р.). Як наслідок, Ігор Калинець потрапляє в об'єктив прокуратури, КГБ, відбуває прикре судилище у Львівській Спілці письменників, Верховний суд присуджує письменникові 6 років таборів суворого режиму і 3 роки заслання. Якось дивно, але із самих збірок Ігоря Калинця судом обвинувачення були зняті. Письменник досі не довідався, хто з літературознавців, очевидно київських, врятував їх.

Вже на засланні Ігор Калинець дізнається, що про збірку «Відчинення вертепу» написав статтю «На калині світ клином зійшовся» Іван Світличний. Проте ще до публікації книги за кордоном, а саме 1968 р., не менш популярним у самвидаві став ґрунтовний трактат про цю збірку, який за обсягом її навіть перевищував. Псевдонім автора розвідки Євген Корда, яким насправді є приятель подружжя Калинців, дослідник і науковець Роман Хоркавий, став єдиним, не розшифрованим КГБ.

На презентації п. Роман Хоркавий також здійснив невеликий екскурс у 60-ті роки і розповів про свої враження від першого прочитання поезій «Відчинення вертепу», про те, як з'явився його трактат про цю книгу. Потрапивши в гості до Калинців, п. Хоркавий прочитав збірку на одному диханні за дві години. Його враження було настільки сильним, що навіть тепер, через більш, як 40 років він згадує: «Це справило на мене таке враження, що я не знав, де я знаходжусь! В тій атмосфері затхлості, якоїсь такої стагнації, і тут раптом я читаю якусь поезію, (а я читав все, що тільки виходило в Україні), що була для мене як ковток свіжого повітря!». Через два тижні з'явилась рецензія з 12 розділів «Етюди про поезію та «Відчинення вертепу», яка поширювалась під іменем Євгена Корди разом із збіркою-самвидавом і читалась не менш захопливо. Читачі переписували цю працю, щось відкидали, щось додавали, хтось переписав її лівою рукою, а хтось навіть зробив запис із читанням праці на магнітофонну стрічку. Але ніхто не знав, хто автор цієї талановитої літературознавчої розвідки, та й сам автор не міг зізнатися.

«Відчинення вертепу» Ігоря Калинця стало відчиненням мистецького таланту Богдана Сороки як графіка. Саме з ілюстрацій до цієї книги розпочалась творчість художника у новому напрямку, який надалі став улюбленим. Богдан Сорока своїми враженнями з того часу також продовжив історію книги, яка поступово, з кожним виступом на презентації доповнювалась цікавими фактами та спогадами сучасників. Намалювати гравюри до Відчинення вертепу запропонував художнику Іван Світличний якраз для видання у таємничому закордонному видавництві. Звичайно, п. Сорока мусів прочитати цю поезію, а прочитавши, був захоплений, здивований і навіть ошелешений, як можна написати таку правдиву поезію. Сильне враження стало поштовхом до створення серії гравюр, які й стали невід'ємною частиною книги.

Історія збірки «Відчинення вертепу» продовжилась у перевиданні через декілька десятків років. Чому ця книга актуальна і цікава для видавців та й для читачів саме сьогодні розповів Василь Габор, видавець і письменник. Адже поезія Ігоря Калинця належить до високої поетичної школи Антонича, створюючи неперервність власне львівської поезії. У 60-ті вона була часто асоційована з обставинами видання, таємничістю, політичними умовами, тепер настав час естетичної насолоди поезією поза цим контекстом.

Після детального опису обставин створення, видання та шляху до читачів збірки Ігоря Калинця зазвучала сама поезія у неповторному виконанні автора та Вікторії Садової,

відомого журналіста і поета, заступника директора Музею «Тюрма на Лонцького». До поетичного слова Ігоря Калинця, яке глибоко споріднене з народними традиціями, доєдналась народна весняна поезія у виконанні фольк-гурту «Марвінок».

Відчинення вертепу відбулось удруге по декількох десятках років. Але й сьогодні воно дає кожному, хто пізнає цю поезію, відчиняти разом з автором щось незвичне й таємниче у своїй душі, у навколишньому світі. Як зазначила на завершення Ірина Ключковська: «Свічка світить, доки горить». Так світить світло поезії усім, хто занурюється у цей таємничий світ образів.

• Зустріч з Миколою Томенком

27 лютого відбулася зустріч заступника голови Верховної Ради України Миколи Томенка із студентською молоддю, викладачами Львівської політехніки та громадськістю Львова.

Відкриваючи зустріч і вітаючи поважного гостя, директор МІОКу Ірина Ключковська підкреслила, що сьогоднішня розмова є продовженням низки заходів Ювілейної Шевченкіани, яку Інститут розпочав Міжнародною науково-практичною конференцією «Тарас Шевченко та кобзарство» у 2010 році. Саме тому акцент зустрічі був спрямований на знайомство з паном Томенком як президентом фонду «Рідна країна» і доробком фонду, зокрема факсимільним відтворенням «Альбому Тараса Шевченка 1845 року». У своєму вступному слові Ірина Ключковська наголосила, що Львівська політехніка як один з найстаріших технічних вузів Європи значну увагу надає гуманітарній освіті студентів, постійно ініціює зустрічі з цікавими представниками цієї сфери діяльності, до яких належить пан Томенко, який відповідає у Верховній Раді України за гуманітарний напрям.

У своєму слові-презентації Микола Томенко представив значний доробок Фонду «Рідна країна», окреслив концепцію, стратегію і тактику діяльності цієї громадської інституції, головна мета якої – створення нестандартних оригінальних просвітницьких проєктів, здатних діткнути серця молоді різного віку і повернути їх до своїх національних цінностей у контексті загальнолюдських. Завдання проєктів – виховання широкого прошарку високоосвіченої україноцентричної молоді, здатної до об'єднання України навколо беззаперечних авторитетів, зокрема Тараса Шевченка, Лесі Українки, Івана Франка. Просвітницькі проєкти мають три основні напрями: культурологічний, історичний і висвітлення знакових постатей нашої культури. Широкої популярності серед педагогів і молоді різного віку (від дошкільного до студентського) набули видання Фонду Миколи Томенка «Рідна країна». Серед них – диски «Головні пісні та мелодії України», «Класика української літератури. Живі голоси», «Слуханка для української малечі», збірки «Класика української літератури. Живі голоси» та «Лебеді материнства: Живий голос Василя Симоненка». Особливо порадував пан Томенко львів'ян першою академічною бібліографією Михайла Драгоманова, у яку увійшло 6 000 джерел, 1500 з яких підготував відомий львівський бібліограф, член НТШ Мирослав Мороз. Розлого Микола Томенко зупинився на проєктах до 200-ліття Великого Кобзаря. За сприяння Фонду була перевидана перша біографія Тараса Шевченка авторства товариша його останніх років Михайла Чалого «Життя і твори Тараса Шевченка» (1882), диски з голосом Марка Кропивницького, який читає вірші Тараса Шевченка (запис 1906 року). Особливою гордістю Фонду стало факсимільне видання «Альбом Тараса Шевченка 1845 року».

Презентуючи «Альбом Тараса Шевченка 1845 року» Микола Томенко сказав: це другий альбом із п'яти альбомів, які розпочав Шевченко у запланованій ним серії «Мальовнича Україна». Це частина того, що довелося побачити і замалювати художнику Київської археографічної комісії тогочасного Київського університету св. Володимира Тарасу Шевченку під час його подорожей по містах і селах Київської і Полтавської губерній у 1845 році. Малюнки аквареллю і сепією, зарисовки олівцем та фрагменти фольклорних записів – це те, що зафіксував мистець впродовж кількох місяців своїх мандрівок. Окрім ілюстрацій, «Альбом» також містить науковий коментар відомого вченого, літературознавця, заступника директора Інституту літератури ім. Т. Г. Шевченка НАН України Сергія Гальченка». Видавець – Видавничий дім «Андрій». За словами Томенка, «Альбом» буде подаровано лише музеям і бібліотекам України, оскільки тираж у 1000 примірників (з них лише 500 належить Фонду) не дозволяє забезпечити шкільні фонди. Критично відгукнувся Микола Томенко про державну програму відзначення 200-річчя Кобзаря. Зокрема, на його думку і на думку шевченкознавців, державні кошти слід вкласти у 12-титомне академічне видання творів Шевченка, де представити багатогранні таланти нашого геніального попередника як дослідника, митця, поета.

У другій частині зустрічі пан Томенко відповів на численні запитання аудиторії, які стосувалися духовної сфери, його законодавчої діяльності, а також деяких політичних проблем розбудови нашої держави. Зокрема, стосовно виховання патріотичних почуттів у нашої молоді, утвердження національної гідності та самоповаги він запропонував творити креативні культурологічні й модерні проекти, розраховані на залучення якнайширшого кола зацікавленого молодіжного сегменту нашого суспільства. Стосовно діаспори висловив думку, що найбільш думаючи і розумну її частину слід залучати до спільної праці на благо України, вважати українське зарубіжжя єдиним цілим нашої держави. Щодо меценатства підтвердив орієнтацію найбагатшого прошарку країни не на українську культуру і українські цінності. Закликав до конкретної щоденної праці для суспільності. Нагадав присутнім слова Івана Франка: «Патріотів в нас багато, робітників – мало». Тому ще раз привернув увагу до створених фондом масових креативних проектів: «Сім чудес України», «Українського щорічника» (1 000 персоналій, 366 афоризмів), які охопили мільйони українців і, можливо, стануть для багатьох з них поштовхом вийти на дорогу своєї української ідентичності, свого самопізнання. Жартома пан Томенко називає себе із своєю подругою і одноступцем Анжелікою Рудницькою «масонською ложею щоденних українських патріотів». Тобто йдеться про щоденну конкретну справу, а не мрії і розмови. Бо інакше, на переконання гостя, найбільшими ворогами Української держави стануть самі українці. Ідеологічним заповітом для українців Томенко назвав поетичний твір Тараса Шевченка «І мертвим, і живим, і ненародженим землякам моїм в Україні і поза Україною сущим». Назвав пан Томенко деякі із зніціюваних і підготовлених ним законопроектів, зокрема із заборони алкогольних напоїв, реклами тютюнопаління. На завершення зустрічі подякував організаторам і присутнім, а ректорові Львівської політехніки Юрію Бобалу вручив набір презентованих дисків і книжок, в т.ч. факсимільне видання «Альбом Тараса Шевченка 1845 року» у фонд бібліотеки університету. Микола Томенко закликав молодь, усіх присутніх заходити на сайт Фонду «Рідна країна» і скачувати будь-які книги, що викличуть у них зацікавлення і потребу.

У завершальному слові директор МІОКУ Ірина Ключковська подякувала Миколі Томенку від усієї академічної громади за велику і плідну працю, яку він робить як

громадський і законотворчий діяч для виховання патріотичної української молоді різного віку на найкращих зразках української історії та культури шляхом ініціювання і реалізації креативних інформаційно-культурологічних проєктів. Такі проєкти, за переконанням Ірини Ключковської, поступово формують український гуманітарний простір високого європейського зразка. Цей досвід вартий наслідування і поширення.

- **Зустріч з Блаженнішим Любомиром Гузаром**

Однією з найяскравіших подій у 2012 році стала зустріч з емеритованим верховним архієпископом УГКЦ, кардиналом Любомиром Гузаром, яка відбулася з нагоди 120-річчя Патріарха Йосифа Сліпого 13 березня 2012 року в актовій залі НУ «Львівської політехніка».

На зустрічі директор МІОКУ Ірина Ключковська підкреслила важливість знайомства молоді з духовними велетами української культури для визначення їхніх життєвих орієнтирів. У вітальному слові ректор Львівської політехніки висловив глибоку вдячність Блаженнішому Любомиру Гузару за його візит і можливість поспілкуватися на різні теми, що турбують українську молодь і українську інтелігенцію загалом.

У своєму слові Блаженніший Любомир Гузар розповів про життєвий шлях Йосифа Сліпого, розділивши його умовно на три етапи: науково-педагогічний, душпастирський, розбудови єдності української Церкви у глобальному вимірі та формування національної ідентичності української спільноти у світовому просторі. Усі три періоди багатогранного життя Патріарха були підпорядковані його заповіту «Будьте собою» і максимі «Великого бажайте!». Як науковець і педагог Йосиф Сліпий ставив високу планку для себе і для своїх учнів, вважаючи що якісна освіта і наука є наріжним каменем розвою держави, особистості й нації. А душпастирство Йосифа Сліпого Блаженніший Любомир визначив як особливу форму служіння своєму народові через терпіння у сибірських тюрмах і таборах впродовж близько 20-и років. Терпіння дієвого, мужнього і сміливого, під час якого він через слово дбав про збереження духовної і національної єдності свого українського народу. Після ув'язнення в еміграційних умовах уже немолодий Патріарх з неменшою творчою і вольовою енергією продовжує працювати над духовним зростанням свого народу, над його єднанням через єднання церковне, через розбудову релігійного життя, наукових і культурних осередків у місцях компактного проживання українців. За спогадами Блаженнішого Любомира, Патріарх Йосиф Сліпий був надзвичайно працьовитою і вольовою людиною а, на позір, вкрай строгою людиною. Проте маску такої суворості він прибрав спеціально, щоби спонукати молодь до праці над собою. А насправді це була дуже лагідна і м'яка особистість. Він закликав молодь читати, глибоко пізнавати свою історію і світову історію, вивчати дійсність, реалізовувати свої здібності і таланти для добра ближнього та свого народу, тобто «бути собою».

У другій частині відбулася розмова з Любомиром Гузаром у формі відповідей на запитання аудиторії. Блаженніший у характерній для нього спокійній і доступній манері давав глибокі відповіді на найрізноманітніші питання: від надання Патріархату Українській Церкві, проблем радикалізації молоді, подолання духовної і моральної кризи сучасного суспільства, аж до проблем організації футбольного чемпіонату «Євро-2012». Повсюдно у виступі Блаженнішого проглядалася ідея єдності суспільства, яку можна досягти великою працею кожного, вивченням своєї та світової історії, пізнанням своїх талантів і їх реалізацією для користі ближнього і свого народу. Для цього, як розповів Блаженніший Любомир Гузар, традиційні Українські Церкви опублікували 1-го грудня 2011 року Звернення до суспільства

започаткувати вільний діалог на пошук солідарності, соборності, взаєморозуміння для розв'язання актуальних проблем у державі. Цю ідею формування духовного фундаменту держави підтримала «Ініціативна група 1-го грудня», до якої увійшли моральні авторитети української спільноти. Вони запропонували організувати дискусії небайдужих громадян у форматі Національного круглого столу. Блаженніший підкреслив, що від кожного з нас залежить успішне подолання сучасних викликів, що лише ми самі продуктивною щоденною працею, освяченою любов'ю до ближнього і до своєї країни, зможемо забезпечити гідне життя у власній державі. Він поділився з присутніми секретом, як йти до досконалості, яким він користується кожного вечора впродовж усього життя. Секрет полягає у трьох питаннях: «Що доброго зробив мені Бог?», «Що доброго я зробив для себе?», «Що доброго я зробив для ближнього?». Такий щоденний аналіз і є формулою духовного зростання для кожної мислячої людини. І приклад життя Блаженнішого Любомира Гузара тому є свідченням.

Завершилася глибоко задушевна розмова з Блаженнішим чудовим виступом чоловічого хору «Орфей» Національного університету «Львівська політехніка», який під батутуою п. Вівчарика майстерно виконав низку духовних творів українських композиторів. Зворушений Любомир Гузар щиро подякував хористам за естетичну насолоду від їхнього виконання. Це, як сказала ведуча зустрічі Ірина Ключковська, скромний подарунок Блаженнішому за подаровану ним зустріч і повчальну розмову, яка буде для багатьох присутніх, особливо молодих людей, знаковою у їхньому житті.

У своєму подячному слові до Блаженнішого ректор університету Юрій Бобало побажав Його Блаженству здоров'я і ще раз наголосив на важливості такого спілкування для виховання в університетській молоді духовних цінностей і моральних життєвих орієнтирів. У свою чергу Блаженніший Любомир Гузар подякував усім організаторам і учасникам розмови і висловив, серед іншого, таке побажання «Нехай вам усміхається сонце». Безумовно ця глибока філософська сентенція Блаженнішого є гарною спонукою до заклику кардинала Йосифа Сліпого «Будьмо собою» і Блаженнішого Любомира «Бути людиною».

• Презентація книжки «Гете й Шевченко» Петра і Пилипа Терпилів

Що спільного й відмінного між двома світочами людської думки — Йоганном Гете і Тарасом Шевченком? Відповідь на це запитання можна знайти на сторінках книжки «Гете й Шевченко» Петра і Пилипа Терпилів, яку презентували 20 березня 2012 року в музеї Тараса Шевченка Львівського палацу мистецтв.

Це видання присвячено 200-літтю від дня народження Тараса Шевченка, підготовку до якого музей розпочав разом з Міжнародним інститутом освіти, культури і зв'язків з діаспорою НУ «Львівська політехніка».

Науковий співробітник музею Зеновія Філіпчук, яка тривалий час працювала над літературною шевченкіаною міжвоєнної Праги, знайшла цю книжечку у Слов'янській бібліотеці Чеської Республіки. Видавши цю невелику книжку, в духовний і культурний простір України повернуто ще одні забуті імена Петра і Пилипа Терпилів. З біографії братів відомостей дуже мало: Петро був педагогом, новелістом, Пилип – лісним інженером у Подебрадах. Відомо також, що Пилип Терпило був покараним двічі: побував і на Біломорканалі, і у Воркуті. Після заслання повернувся до тодішньої Чехословаччини – як її громадянин.

Книжка уперше в Україні видана у співпраці з Національною бібліотекою Чеської Республіки – Слов'янською бібліотекою, при сприятливій підтримці її директора п. Лукаша Бабки.

- **Вечір пам'яті голови ОУН Миколи Плав'юка у Львові**

20 квітня у Львові відбувся вечір пам'яті останнього Президента Української Народної Республіки в екзилі, Голови Організації Українських Націоналістів Миколи Плав'юка. Організаторами пам'ятного заходу виступили Львівська обласна організація ВЖТ ім. О. Теліги, Музей Тараса Шевченка Львівського палацу мистецтва, Міжнародний інститут освіти, культури та зв'язків з діаспорою Національного університету «Львівська політехніка», Львівська обласна організація українських націоналістів, Всеукраїнське об'єднання ветеранів, Конгрес української інтелігенції Львівщини.

Конференційний зал у палаці Мистецтв на вул. Коперника вже до початку заходу був заповнений. На сцені – державний прапор України і прапор ОУН з траурними стрічками, портрет Миколи Плав'юка з букетом квітів та запалена свічка. Кожен з гостей мав нагоду висловити свої співчуття та спогади в Жалобній книзі.

Вечір вела артистка Львівської філармонії Інна Павлюк. До спільного виконання Гімну Українських Націоналістів «Зродились ми великої години» пані Інна запросила капелу бандуристів «Карпати». Хвилиною мовчання присутні вшанували світлу пам'ять про М. Плав'юка.

З коротким вступним словом виступив провідник ЛО ОУН Олег Гринюк, який розповів про жалобні заходи, які відбулись в Канаді, в Україні. Доповідь про життєвий шлях М. Плав'юка, яку виголосив професор Львівського інституту економіки і туризму Юрій Караван, супроводжувалась мультимедійною презентацією з історичними світлинами. Виступ колишнього головного редактора тижневика «Українське Слово», видання якого в Україні розпочалось саме зі Львова, професора Львівського національного університету ім. Івана Франка Йосипа Лося був присвячений ролі Миколи Плав'юка у визначенні стратегії розвитку українського націоналістичного руху та Української держави в часі нових світових викликів. Спогадами про зустрічі з М. Плав'юком поділились професор Львівського національного університету ім. Івана Франка Любомир Сенік, народний депутат 2, 3 і 4 скликань Левко Глухівський. **Про значення діяльності М. Плав'юка в організації Світового Конгресу Вільних Українців розповіла директор Міжнародного інституту культури та зв'язків з діаспорою Національного університету «Львівська Політехніка» Ірина Ключковська.** Про діяльність М. Плав'юка у Пласті та його роль у відновленні Пласту в Україні поділився своїми спогадами Олесь Криськів. Про М. Плав'юка як ініціатора заснування ВЖТ ім. О. Теліги розповіла Тетяна Шаленко.

Виступи доповідачів чергувались з виконанням українських пісень і мелодій на бандурі, особливо вражаючими були пісні у виконанні чоловічої капели бандуристів «Карпати».

Вечір пам'яті М. Плав'юка завершився виконанням Державного Гімну України.

- **День «Дня» у Львівській політехніці**

26 квітня на запрошення Ректорату Національного університету «Львівська політехніка» і Міжнародного інституту освіти, культури та зв'язків з діаспорою у Головному корпусі університету відбулася непересічна подія – «День «Дня» у Львівській політехніці». Захід зібрав не лише студентську молодь і викладачів вузів, а й широку представницьку аудиторію інтелектуалів з інших навчальних закладів, бібліотек, музеїв, книгарень, гімназій, громадських організацій Львова. Подія містила дві важливі частини – відкриття

фотовиставки «День–2011», присвяченої 15-ій річниці газети «День», і представлення гуманітарної програми «Самоосвіта online».

Відкрив зустріч перший проректор Львівської політехніки Володимир Павлиш. У вітальному слові він наголосив, що газета «День» є дієвим партнером університету у питаннях освіти та виховання креативної молоді країни. Директор МІОКУ Ірина Ключковська, привітала усіх присутніх і представила поважних гостей події – лауреатів Національної премії України імені Тараса Шевченка: Романа Лубківського, Федора Стригуна, Андрія Бокотея, Василя Пилип'юка, Василя Отковича, а також Героя України Юрія Шухевича. Головний редактор газети «День» Лариса Івшина, розповіла про важливість фотовиставки «Дня» для візуального сприйняття читачами реалій сучасного життя країни. Про естетичну і світоглядну цінність фотовиставки говорили президент фотогалереї «Світло і тінь» Василь Пилип'юк, проректор Львівської національної академії мистецтв Роман Яців, головний режисер Національного академічного українського драматичного театру імені Марії Заньковецької Федір Стригун.

У першій частині події відбулася уже традиційна акція газети «День» – «Подарунок рідній школі». В акції взяли участь: проректор Національного університету «Львівська політехніка» Богдан Моркляник, депутат обласної ради, керівник Громадської організації «Фронт змін» Степан Кубів, голова Асоціації випускників НУ «Львівська політехніка» Олег Сергеев, керівник швейного підприємства українського товариства глухонімих «Силует» Олександр Слободянюк.

Лариса Івшина та Ірина Ключковська здійснили приємну місію: вручили переможцям і учасникам «Студентського конкурсу мистецького плаката до 15-ліття газети «День» від газети і МІОКУ подяки, сертифікати на підписку «Дня» і грамоти Міжнародного інституту освіти, культури та зв'язків з діаспорою НУ «Львівська політехніка». Подяки і сертифікати отримали учні Львівського державного коледжу декоративного і ужиткового мистецтва імені Івана Труша за виготовлення вітальних Новорічних і Різдвяних поштівків для читачів газети «День».

Першу частину зустрічі супроводжувала класична музика у чудовому виконанні камерного оркестру НУ «Львівська політехніка» під орудою Назарія Яцківа.

У перерві учасники зустрічі мали можливість оглянути фотовиставку «День–2011», проголосувати за кращу роботу і зафіксувати своє враження у Книзі відгуків.

Після перерви захід продовжився конференцією «Самоосвіта online». Лариса Івшина, головний редактор щоденної Всеукраїнської газети «День», заслужений журналіст України, член Наглядової ради НУ «Львівська політехніка» та інших престижних академічних установ України, пояснила присутнім головну ідею програми – залучити якнайширше коло українців до знань про свою історію, про своє коріння, про свою культуру та традиції, зацікавити їх українськими духовними джерелами, спонукати до пошуку і вивчення творчих скарбів, залишених нашими пращурами. Пізнати і проаналізувати найважливіші «больові точки» сьогодення, які дісталися нам у спадок від минулого.

Мета програми – допомогти українцям віднайти національну ідентичність, утвердити людську гідність і гордість за свою країну. А значить – стати господарями на своїй власній землі, у своїй державі, які знають, як її модернізувати і зробити комфортною для своїх громадян і цікавою для світу.

Видання, підкреслила Лариса Івшина, фактично протягом десятиліття втілює програму «Самоосвіта online», приділяючи особливу увагу історичним та просвітницьким темам в

рубриці «Україна Incognita», які об'єктивно та по-новому висвітлюють маловідомі сторінки з історії України. Ці публікації лягли в основу власної Бібліотеки газети «День», що налічує вже 11 видань.

У рамках проекту в редакції «Дня» стартувала серія щомісячних круглих столів-online. Також до свого 15-ліття газета «День» запустила масштабний веб-проект «Україна Incognita» (incognita.day.kiev.ua) та видала чергову книгу з серії «Бібліотека газети «День» – «Сила м'якого знака, або Повернення руської правди». Остання, за словами головного редактора «Дня» Лариси Івшиної, заслуговує на статус «підручника» для всього суспільства.

В обговоренні доповіді Лариси Івшиної «Нові ініціативи газети «День». Програма «Самоосвіта online» взяли участь відомі науковці, культурологи, мистецтвознавці, історики, громадські діячі, учнівська і студентська молодь, зокрема директор Інституту гуманітарних і соціальних наук Ярина Турчин, лауреат Національної премії України імені Тараса Шевченка Роман Лубківський, професор Львівської національної музичної академії імені Миколи Лисенка Любова Кияновська, директор Львівського музею історії релігії Зоряна Білик, радник голови облдержадміністрації Ігор Держко, аспірантка кафедри соціології НУ «Львівська політехніка» Надія Домбровська. Особливо зворушив присутніх і Ларису Івшину щирий виступ учениці 11 класу Першої львівської гімназії Марти Слободи, яка постійно читає англomовний варіант газети і знаходить там дуже багато нового і цікавого в царині культури та історії. На пам'ять про подію гімназистка отримала від головного редактора мистецьку хустку як символ поєднання мистецтва слова з мистецтвом малюнка і дизайну, які знаходять відображення в концепції газети «День».

Заключна частина конференційного засідання пройшла у формі запитань і відповідей. Питання були найрізноманітніші: від якості газети і її відповідності кращим європейським і світовим зразкам до суто практичних запитань: як потрапити на навчання в школу журналістики газети «День». За браком часу значну частину питань п. Івшина забрала із собою для подальшого опрацювання і публікацій відповідей (на найцікавіші з них) у газеті «День».

Завершила цю інтелектуально насичену розмову ведуча Ірина Ключковська, яка від імені усіх присутніх подякувала Ларисі Івшиній і її колективу за таку велику справу, яку робить це дивовижне видання, за цю високу творчу планку, за ті смислові орієнтири і сигнали, які газета щодня посилає суспільству для його оздоровлення через самоосвіту, через щоденну кропітку працю розуму і серця.

- **Зустріч із Патріархом Київським і всієї Руси-України Філаретом**

14 вересня в актовій залі Національного університету «Львівська політехніка» відбулась урочиста зустріч студентської молоді та професорсько-викладацького колективу університету із Патріархом Київським і всієї Руси-України Філаретом, ініційована Міжнародним інститутом освіти, культури та зв'язків з діаспорою.

Відкриваючи зустріч, директор МІОКу Ірина Ключковська зазначила, що для університету є великою честю приймати Патріарха. У вступній промові ректор НУ «Львівська політехніка» професор Юрій Бобало підтвердив, що проведення зустрічей студентів та викладачів з духовними й інтелектуальними провідниками української нації, авторитетними наставниками молоді стало доброю традицією у Львівській політехніці.

Розпочинаючи розмову зі спільнотою університету, Патріарх Філарет висловив щиру радість від можливості у цей визначний для українського соціуму час зустрітися зі

студентами Львівської політехніки. Специфіка сьогодення моменту, на думку Святійшого, полягає у випробуваннях та викликах, які постали як перед кожним зокрема, так і перед українським суспільством та державністю. На рівні особистому, сучасна духовна криза, за словами Патріарха, зароджується у самій людині і спричинюється зниженням рівня духовних цінностей та втратою правдивих орієнтирів, що в результаті призводить до спотворення людини як такої. На рівні ж суспільному для українців існують інші небезпеки, наслідком яких може стати втрата ключових елементів національної ідентичності і, відповідно, державності. Чи не основною з цих небезпек є втрата мови – фундаменту Української держави. Чіткий і сміливий вибір на користь власної мови – крок до свободи і добра, натомість байдужість, на думку Патріарха, є зрадою та вибором зла. Водночас, Святійший залишається оптимістом – за його словами весь досвід історії людства свідчить про те, що ніколи, ні при яких умовах зло не перемає добро. Яскравим свідченням цієї тези є миттєвий розпад атеїстичної радянської державної системи, яку, здавалося б, неможливо було перемогти. Прикладом жертвності та мучеництва для Святійшого є українці-в'язні радянської тоталітарної системи, замордовані в концентраційних таборах Сибіру, Соловків, Біломорського каналу. «Вони перемогли, хоч і померли», констатує Патріарх, а їхніх убивць ганьбитиме історія.

Один із ключових механізмів боротьби із суспільними викликами сьогодення Патріарх Філарет вбачає у консолідації інститутів Церкви та освіти. На його думку, така співпраця допоможе українському суспільству сформувати ціннісні орієнтири, а в умовах суспільної кризи ці інститути спроможні виконати об'єднавчу функцію, захистити національну культуру, надати поштовх для національного поступу та утвердження української державності. У цьому процесі вагоме місце належить молоді, адже вона, за словами Патріарха, не обтяжена минулим, діє активно та енергійно.

Відповідаючи на численні питання університетської спільноти Львівської політехніки Святійший зазначив, що в Україні не повинно існувати ані державної церкви, ані панівної конфесії. Натомість церкви різних конфесій повинні прагнути до об'єднання у єдину помісну українську церкву – потужну національну консолідаційну силу. У центр світоглядних орієнтирів для молоді Патріарх поставив віру в Бога та у вічне життя, а також необхідність пам'ятати про суд Божий. Святійший закликав молодь керуватися у своїх рішеннях любов'ю та взірцями діяльності блаженних мучеників за віру.

На зустрічі Святійший Патріарх Філарет нагородив ректора Львівської політехніки професора Юрія Бобала орденом св. Кирила і Мефодія. На честь Патріарха університетський чоловічий хор «Орфей» підготував урочистий виступ.

- **Презентація нового видання газети «День» «Бронебійна публіцистика»**

14 вересня у Дзеркальній залі палацу Потоцьких презентація нового видання газети «День» «Бронебійна публіцистика» зібрала інтелектуальний бомонд Львова та інших міст України. Книжку представляли: головний редактор і автор назви видання Лариса Івшина, автори передмов до публіцистичних праць класиків української публіцистики XIX – XX ст. – Володимир Панченко (автор ідеї), Петро Кралюк, Володимир Лис, Богдан Тихолоз. Особливу енергетику в зал вніс спеціальний гість презентації Віталій Кличко, який сприяв появі цих 15-ти книжок у кількості 1000 примірників.

Відкриваючи презентацію, Ірина Ключковська наголосила на тяглоті української публіцистичної традиції, на своєчасності та дієвості цієї потужної друкованої зброї, яку потрібно читати з олівцем, а головне – діяти! Лариса Івшина у своєму презентаційному слові коротко окреслила концепцію видання, яке має підняти якість інтелектуальних знань суспільства, прилучити мислячі прошарки суспільства до осмислення та аналізу причин наших історичних поразок, якісно підняти планку культурних і духовних запитів української спільноти, значно розширити інтелектуальні горизонти нації. Віталій Кличко зізнався, що взятися за видання нової серії книжок з бібліотеки газети «День» його спонукала пасивність українців, практична відсутність громадянського руху за свої права. Петро Кралюк наголосив на потребі історичних знань, знань своїх визначних особистостей, які прославили Україну у світі, а Україна їх не пам'ятає. А це вкрай важливий приклад для молодого покоління! Володимир Панченко оптимістично наголосив, що якщо добре «протерти» українців, то ряди патріотів значно розширяться. Саме про таке значення і важливість публіцистики для духовного зростання і об'єднання нації говорили у своїх виступах Богдан Тихолоз, Володимир Лис та інші учасники презентації.

- **Презентація книги Еви Гати «Ave Eva».**

26 вересня відбулася презентація книги Еви Гати «Ave Eva». Презентували це двомовне українсько-польське видання авторка Ева Гата та перекладач, доктор Ягеллонського університету, Ольга Кіх-Маслей.

Під час презентації авторка розповіла, що «Ave Eva» – це романтична новела, події якої відбуваються у міжвоєнному Львові. Джерелом до написання цього твору стали спогади бабусі, яка була оперною співачкою. Окрім того, пані Ева висловила сподівання, що двомовна книга стане в нагоді полякам, які вивчають українську мову, адже мають змогу, читаючи, порівнювати два тексти.

Ольга Кіх-Маслей розповіла, що зараз у Польщі існує помітне зацікавлення сучасною українською літературою, а така книжка буде корисною для студентів-україністів, зокрема молодших курсів, які тільки починають знайомитися із українською мовою та культурою.

Директор МІОКу Ірина Ключковська відзначила літературні досягнення Еви Гати, а також важливість того, що сучасна українська книжка виходить іноземною мовою.

Окрім можливості поговорити про книжку та роботу над її перекладом, працівники відділу україністики Міжнародного інституту освіти, культури та зв'язків з діаспорою скористалися можливістю запитати гостю з Польщі про українознавчі студії в Кракові, адже пані Ольга Кіх-Маслей працює на кафедрі українознавства в Ягеллонському університеті.

Пані доктор розповіла про діяльність своєї кафедри, яка є єдиною в Польщі. Кафедру очолює відомий професор Володимир Мокрий. Навчаючись на цій кафедрі, студенти мають змогу вивчати не лише українську мову, а й історію, культуру, політику. Після закінчення навчання багато з випускників цієї кафедри їдуть в Україну на дипломатичну роботу.

- **Презентація двотомної антології Романа Яціва «Ідеї, смисли, інтерпретації образотворчого мистецтва: Українська теоретична думка ХХ століття»**

Міжнародний інститут освіти, культури та зв'язків з діаспорою Національного університету «Львівська політехніка» започаткував проект «Культура єднає». Головною його метою є створення об'єднаної інтелектуальної платформи для представників навчальних,

наукових та культурних середовищ України та української діаспори, яка б уможливила презентацію на високому академічному рівні досягнень національної культури та обмін культурними досвідами.

Першим із серії заходів проекту «Культура єднає» стала презентація двотомної антології Романа Яціва «Ідеї, смисли, інтерпретації образотворчого мистецтва: Українська теоретична думка ХХ століття», що відбулася 15 листопада 2012 року у стінах Львівської політехніки. У заході взяли участь директор МІОКу Ірина Ключковська, проректор Національного університету «Львівська політехніка» Дмитро Федасюк, ректор Львівської національної академії мистецтв Андрій Бокотей, лауреати Національної премії України імені Тараса Шевченка Богдан Козак та Ігор Калинець, директор Інституту українознавства НАН України ім. І. Крип'якевича Микола Литвин, директор Інституту народознавства НАН України Степан Павлюк, мистецтвознавець Дарина Скринник-Миська.

Презентоване видання, що увійшло у десятку найкращих книг Форуму видавців 2012 року, містить вибрані теоретичні праці класиків української наукової думки ХХ століття у галузі мистецтвознавства та культурології. Це, зокрема, тексти видатних українських митців та діячів культури Олександра Архипенка, Петра Андрусіва, Дмитра Антоновича, Володимира Блавацького, Дмитра Донцова, Едварда Козака, Павла Ковжуна, Володимира Ласовського, Юрія Липи, Євгена Маланюка, Івана Мірчука, Олега Ольжича, Михайла Осінчука, а також плеяди сучасних митців, серед яких Анатолій Криволап, Андрій Бокотей, Валерій Басанець, Борис Буряк, Сергій Савченко, Олександр Федорук та багато інших. Вміщені в антологію теоретичні праці обґрунтовують європейську орієнтацію українських мистецько-культурних процесів ХХ століття та демонструють глибину і якість національного модерного і постмодерного інтелектуального творчого продукту у контексті загальноєвропейських мистецько-культурних процесів. У розділах антології упорядник відслідковує витoki та досвіди українського модернізму та постмодернізму, досліджує історичні, культурологічні та концептуальні джерела українського мистецтвознавства, а також доповнює тексти творчими біографіями українських митців.

У вступній промові директор МІОКу Ірина Ключковська зазначила, що презентована антологія відкриває для широкого загалу цілу галерею імен діячів української культури та мистецтва, розкриття інтелектуального доробку яких є одним із ключових завдань Інституту, адже МІОК працює на об'єднання інтелектуального та духовного ресурсу України, спонукаючи молодь до досягнення глибинних пластів української культури, їх вивчення та переосмислення у сьогоденні.

Відкриваючи захід, проректор Львівської політехніки Дмитро Федасюк зазначив, що українська і, водночас, європейська культура слугує фундаментальним об'єднавчим фактором, на базі якого в майбутньому формуватиметься нова якість освітнього діалогу та співпраці між різними освітніми, науковими та культурними інституціями в Україні.

На думку професора Львівського національного університету, народного артиста України Богдана Козака, вихід в світ презентованої антології є непересічним явищем не лише для Львова, але й для України, адже упорядник торкається не тільки тематики українського образотворчого мистецтва, але й закладає у концепцію видання перетин думок представників української культури у різних вимірах – галузевому (для прикладу митців і театралів), часовому та географічному. Це робить видання міждисциплінарним та актуальним для широкого кола читачів, зокрема культурологів та театрознавців. У свою

чергу, історик Микола Литвин відзначив, що опубліковані в антології тексти дозволяють сучасним дослідникам реконструювати перебіг національно-культурного життя української мистецької еміграції, демонструють вміння українців зберігати оригінальний український і, водночас, європейський характер своєї творчості. Натомість, відомий поет, прозаїк та громадський діяч Ігор Калинець заакцентував на тому, що саме мистецтву належить роль об'єднавчого фактору для еліти нації у часі і просторі. І цей фактор дозволяє відчути свою спорідненість зі світовою культурою. Відкриваючи антологію, приголошує наявність такої кількості імен теоретиків української культури та мистецтва, багато з яких ще донедавна були заборонені або забуті. Характеризуючи видання, І. Калинець додав, що окремою заслугою упорядника є фаховий детальний науковий апарат.

Виступаючи перед присутніми, упорядник антології «Ідеї, смисли, інтерпретації образотворчого мистецтва: Українська теоретична думка ХХ століття» мистецтвознавець та культуролог Роман Яців висловив захоплення від того, що гасло «Культура єднає» об'єднало справді велику кількість інтелектуалів та достойних представників академічної спільноти. На думку автора, Україна всупереч багатьом обставинам зберігає статус культурної самодостатності та потенціалу на велику перспективу. Завданням сучасників є підтверджувати цей статус і відновлювати втрачені артефакти національної культури.

За словами дослідника, матеріали, опубліковані в антології, демонструють складні шляхи, які доводилося долати українським митцям для того, щоб ідентифікувати власну індивідуальність, розкрити свою національну поставу та зіставити її зі світовими ідеями в мистецтві. Перед упорядником стояло завдання збалансовано представити різні регіони України, оскільки в кожному середовищі чи то Львів, Київ, чи Одеса, Чернігів, Харків представлено багато сильних мистецько-культурних явищ, які в цікавий спосіб складають мозаїчність того, що ми називаємо українським мистецтвом. Не менш скрупульозний підхід стосувався дослідження мистецьких процесів у середовищах української діаспори, адже попри дотичність до явищ світових культурно-мистецьких центрів, які мали свої притягальні сили, українські митці мовою естетичних аргументів показували свою окремішність та національну гідність і поставу. Тому слід аплодувати українським митцям та інтелектуалам, які працювали не лише на українську ідею, але й на культуру в цілому та зуміли віднайти сильні аргументи інтелектуального та творчого порядку, що беруться до уваги в цілому світі.

Насамкінець, Роман Яців висловив глибоку подяку Міжнародному інституту освіти, культури та зв'язків з діаспорою та його директору Ірині Ключковській за її виняткове вміння тонко режисерувати інтелектуальне життя у Львові та Україні в цілому. Дослідник відзначив, що заходи, які ініціює п. Ірина та МІОК, дають чіткі відповіді на численні культурно-духовні та морально-етичні виклики, що постають перед сьогоdnішнім українським суспільством.

У рамках презентації було представлено виставку мистецьких творів Романа Яціва. Творчу атмосферу заходу вишуканим співом доповнив фольк-гурт «Марвінок».

- **Виступ бандуриста Георгія Матвіїва**

28 листопада у приміщенні конференц-залу Львівського палацу мистецтв відбувся виступ соліста Європейського джазового оркестру, викладача Одеської національної музичної академії ім. А.В. Нежданової, лауреата понад 30-ти академічних та джазових конкурсів, бандуриста Георгія Матвіїва.

Захід відбувся у рамках 4-х річної мистецької акції «Художники малюють під звуки бандури», присвяченої 200-літтю від дня народження Тараса Шевченка, співorganizатором якої є Міжнародний інститут освіти, культури та зв'язків з діаспорою Національного університету «Львівська політехніка».

Георгій Матвійєв є винахідником новітніх прийомів гри на бандурі, у своїй кобзарській творчості він зумів знайти оригінальні, найсучасніші засоби музичної виразності. Музикант вже видав три ліцензійних альбоми з авторською музикою для бандури соло і в ансамблі з різними інструментами.

• Презентація діяльності Міжнародного інституту освіти, культури та зв'язків діаспорою з нагоди 20-ліття

21 грудня відбулася презентація діяльності Міжнародного інституту освіти, культури та зв'язків з діаспорою «Виклики і відповіді» з нагоди 20-ліття інституту. Подія була присвячена засновниці інституції – Ірині Калинець, яка ще на початку 90-х, на світанку нашої державності добре розуміла необхідність співпраці України та її діаспори.

Метою презентації було не лише представити діяльність Інституту, а й подякувати людям, які пліч-о-пліч з нами співпрацювали над втіленням ідей та проєктів. Ми розпочали подію зі слів глибокої вдячності і шани тим, хто повірив нам і працює з нами – музейникам, учителям, науковцям, громадським організаціям і тим тисячам українців, яких з нами розділяє простір і час, тим сотням українських громад, для яких ми працюємо, творимо і стараємося, рідній Політехніці, яка є нашим ангелом-охоронцем, усім викладачам і студентам, і в першу чергу, нашому Ректору, проф. Ю. Бобалу, від якого маємо повне, цілковите розуміння та щоденну дієву підтримку. Багато з них приєдналися до події в онлайн режимі.

На презентації ми міркували над тим, що вдалося зробити, говорили й про наші амбітні плани на майбутнє. Директор МІОКУ Ірина Ключковська зазначила, що сьогодні вдалося структурувати інституцію, що є доброю основою для подальшого розвитку і вдосконалення. Проте багато часу і сили нам забирають виклики, перед якими ми опинилися. Нам доводиться постійно переконувати державні чинники про необхідність існування таких інституцій як наша, про необхідність залучення колосального потенціалу світового українства, яке є важливим демографічним, політичним, економічним, культурним ресурсом для кожної країни. І, як не парадоксально, нам довелося завойовувати втрачену до державних структур довіру української діаспори.

Сьогодні Міжнародний інститут освіти, культури та зв'язків з діаспорою працює з Верховною Радою України, Кабінетом міністрів України, Міністерством закордонних справ України, Міністерством культури України, органами місцевої влади. І що найважливіше з провідними світовими структурами – такими, як Світовим Конгресом Українців, Світовою Федерацією Українських Жіночих організацій, Європейським Конгресом Українців, Українською Всесвітньою Координаційною Радою і сотнями українських громад усіх континентів.

Основною засадою нашої роботи є теза: наша діяльність – це відповідь на запит. Ми детально вивчаємо й аналізуємо потреби світового українства. І в цьому нам дуже допомагають конгреси, результатом яких стало проведення у 2009 році перших парламентських слухань з питань світового українства та серії слухань у комітетах

Верховної Ради України. А проведення річних нарад СКУ, СФУЖО, ЄКУ на базі МІОКу є виявом глибокої поваги і довіри до того, чим ми займаємося. Нашим пріоритетом є ті, кому найважче – українцям східної діаспори (українці пострадянського простору) та українцям новітньої хвилі еміграції.

Під час презентації коротко були представлені основні проекти, які реалізовує інститут – «Відкриймо для України українську діаспору», «Крок до України», «Діти емігрантів про себе», «Назустріч новій хвилі». Поза презентацією залишилося десятки заходів, конференцій, круглих столів, наші здобутки на науковій ниві.

Додаток № 5

Конкурси

• **Конкурс художнього читання українською мовою «Джерело»**

За підтримки Міжнародного інституту освіти, культури та зв'язків з діаспорою Національного університету «Львівська політехніка», Міністерства гуманітарних ресурсів Угорщини 24 листопада в рамках Дня вшанування пам'яті жертв Голодомору 1932-33 років у Центрі української культури, освіти та документації Державне самоврядування українців Угорщини, Українське самоврядування Ференцвароша (IX район Будапешта), Товариство української культури в Угорщині, Центр української культури, освіти й документації, Посольство України в Угорщині провели конкурс художнього читання українською мовою «Джерело».

Конкурс зібрав майже півсотні учасників у 5-ти категоріях:

- діти до 6 років;
- учні молодших класів і підлітки до 14 літ;
- старшокласники та студенти до 18 років;
- угорські учні, що вивчають українську мову як іноземну;
- дорослі.

Свої декламаторські таланти продемонстрували юні гості та дорослі з Ніредьгази (учні недільної школи), Бакталорантгази, Вацу, Сегеда, Веспрема, Варпалоти та вихованці української недільної школи Будапешта. Найуспішніше з-поміж усіх учасників виступили наймолодші декламатори.

Були вручені окремі призи від Посольства України в Угорщині.

Від МІОКу в дарунок передано 75 примірників україномовних книг, диски, сувеніри, грамоти.

• **Конкурс «Іван Труш в поезії та прозі. Історія одного твору»**

Вже традиційною стала участь працівників Міжнародного інституту освіти, культури та зв'язків з діаспорою Національного університету «Львівська політехніка» в організації дитячо-юнацьких літературно-мистецьких конкурсів, проведених Художньо-меморіальним музеєм Івана Труша (відділ Національного музею у Львові імені Андрея Шептицького). Ініціатори ідеї в особі завідувача музею Роксоляни Козак і наукового співробітника музею Людмили Співак

поставили конкретну й амбітну мету – популяризувати знаного художника Івана Труша як талановитого літературознавця і публіциста через залучення широкого кола творчої молоді різного віку до написання літературних творів у будь-якому жанрі на тему творчості майстра.

У 2012 році конкурс відбувся під назвою «Трушівське перо». Він проходив у двох номінаціях – «Літературний твір» (тема – «Слідами мандрів Івана Труша») і «Публіцистична стаття» (тема – «Іван Труш в контексті української та європейської культури»). Цікава склалася географія конкурсу – понад сто учасників віком від 11 до 30 років з Сумщини, Вінниччини, Львівщини, Івано-Франківщини, Київщини, Дніпропетровщини, Донеччини, Запоріжжя, Кіровоградщини, Волині.

Працівники Інституту – відомий поет, лауреат Національної премії Україна імені Т. Шевченка Ігор Калинець, а також брали участь в оголошенні результатів конкурсу і нагородженні його учасників та переможців.

За результатами конкурсу володарем гран-прі став Максим Кокадей, студент IV курсу Інституту філології Сумського педагогічного університету ім. А. С. Макаренка за роботу «Настурції на замовлення» (диалогічний колаж, дійові особи – Іван Труш і Василь Стефаник)

За висновками журі переможцями конкурсу «Трушівське перо» у номінації «Літературний твір» стали:

РЕЗУЛЬТАТИ КОНКУРСУ

Гран-прі конкурсу – Максим Кокадей (III група)

I категорія (до 11 років)

I місце – Оля Попко

II місце – Ореста-Ольга Заяць

III місце – Маркіян Тиндик

II категорія (12-17 років)

I місце – Іванна Фітас

II місце – Валерія Біленко

III місце – Ірина Кушнір

Аліна Сімашко – спеціальна відзнака

Христина Шимонюк – спеціальна відзнака

III категорія (студенти)

I місце – Яна Онишкевич

II місце – Дарина Пишина

III місце – Марта Кузів

Юлія Осим – спеціальна відзнака

Оксана Шелестюк – спеціальна відзнака

IV категорія (до 30 років)

I місце – Марта Квятковська

II місце – Володимир Белецький

III місце – Марина Чабарай

Алла Корнієнко – спеціальна відзнака за літературний твір

- Працівники Інституту – автори наукових та методичних публікацій, учасники міжнародних наукових конференцій. Доповіді і виступи були опубліковані у збірниках матеріалів конференцій та інших виданнях. Звіт про наукову діяльність Інституту представлено керівництву Національного університету «Львівська політехніка».

- В інституті функціонує сайт www.mio.k.lviv.ua, на якому висвітлена діяльність нашої установи та розміщено 683 матеріалів різної тематики. За 2012 рік сайт відвідало 364972 користувачів.

- Запроваджена розподілена файлова система (Distributed File System) – компонент Microsoft Windows, що використовується для спрощення доступу та управління файлами, фізично розподіленими по мережі. Розподілена файлова система спрощує доступ до файлів. Користувачі використовують єдиний мережевий ресурс для доступу до файлів, навіть якщо ці файли фізично знаходяться на різних серверах. Навіть якщо зміниться фізичне розташування цільової папки, це не вплине на доступ користувачів до неї. Вони зможуть звертатися до папки як раніше, оскільки її видиме розташування не зміниться. Користувачам не потрібно підключати декілька дисків для доступу до своїх файлів. Крім того, завдання з обслуговування сервера, оновлення програм та інші, які зазвичай вимагають відключення сервера, можуть виконуватися без відключення користувачів від ресурсів

Закінчено реорганізацію ІТ-інфраструктури шляхом запровадження віртуалізації серверних платформ на базі технології HyperV. Технологія віртуалізації дає можливість створювати віртуальні робочі сервери з різним програмним забезпеченням і переносити їх на єдиний хост-сервер. При цьому на хост-сервері можуть розміщуватися декілька віртуальних серверів, робочих станцій, ІТ-пристосувань і т. п. Віртуальні сервери функціонують ізольовано і незалежно один від одного, можуть бути в лічені хвилини переміщені з однієї апаратної частини на іншу, об'єднуватися у віртуальні мережі або функціонувати як один вузол обробки інформації. Таке рішення дозволяє підвищити надійність і автономність ІТ-системи, забезпечити безперервність процесів, знизити енергоспоживання, підвищити ефективність використання обчислювальних ресурсів.

- Працівники Інституту протягом року готували різні матеріали до проведення заходів у межах проектів Інституту (афіші, запрошення, програми, друк статей, макетування, переписка, розсилка інформацій, наповнення бази даних тощо).

- Діяльність Інституту висвітлювалась у різних засобах масової інформації.
- Подяки, вітання

Додаток № 7